

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/I/2022/36109009466389252

Podpora start-up spoločností v Európskej únii

Diplomová práca

2022

Bc. Patrícia Místecká

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Podpora start-up spoločností v Európskej únii

Diplomová práca

Študijný program: Daňovníctvo a daňové poradenstvo

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra financií

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Jana Kušnírová, PhD.

Bratislava 2022

Bc. Patrícia Místecká

Pod'akovanie

Toto cestou chcem pod'akovať vedúcej diplomovej práce, pani doc. Ing. Jane Kušnírovej, PhD. za odborné vedenie, všetky cenné rady a usmernenia pri písaní práce. V neposlednom rade chcem pod'akovať aj môjmu priateľovi a rodine za podporu počas štúdia na VŠ.

Abstrakt

MÍSTECKÁ, Patrícia: *Podpora start-up spoločností v Európskej únii*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Jana Kušnírová, PhD. Bratislava: NHF EU, 2022, 60 s.

Cieľom záverečnej práce je poskytnúť prehľad o vybraných formách podpory pre startup spoločnosti a ich podpora prostredníctvom daňového systému vo vybraných krajinách Európskej únie. Práca je rozdelená na štyri hlavné kapitoly, ktoré sa ďalej členia na viaceré podkapitoly. Práca obsahuje 10 grafov, 5 schém a 5 tabuliek. Prvá kapitola je venovaná súčasnému stavu podpory startup spoločností na Slovensku a v Európskej únii s dôrazom na zdaňovanie príjmov právnických osôb. V druhej a tretej kapitole si bližšie priblížime hlavný cieľ, čiastkové ciele a taktiež metodiku práce či metódy skúmania potrebné pre vypracovanie diplomovej práce. Štvrtá kapitola je zameraná na analýzu podpory startup spoločností vo vybraných krajinách Európskej únie a ich zdaňovanie. Časť tejto kapitoly je venovaná aj komparácii podpory startupov vo vybraných krajinách so Slovenskou republikou či zhodnoteniu výhod a nevýhod zdaňovania týchto spoločností.

Kľúčové slová: startup, podpora startupov, zdaňovanie startupov, pobaltské štáty

Abstract

MÍSTECKÁ, Patrícia: *Support for startup companies in the European Union*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. – Supervisor of the thesis: doc. Ing. Jana Kušnírová, PhD. Bratislava: NHF EU, 2022, 60 p.

The aim of the final thesis is to provide an overview of various forms of support for startup companies and their support through the tax system in selected countries of the European Union. The final thesis consist if four main chapters, which are further divided into several subchapters. The thesis contains 10 graphs, 5 diagrams and 5 tables. The first chapter is devoted to the current state of support for startup companies in Slovakia and the European Union with an emphasis on corporate income taxation. In the second and third chapters, we will take a closer look at the main aim, sub-aims and also the methodology of the thesis or research methods necessary for the elaboration of the diploma thesis. The fourth chapter focuses on the analysis of support for startup companies in selected countries of the European Union and their taxation. Part of this chapter is also devoted to a comparison of startup support in selected countries with the Slovak Republic or an evaluation of the advantages and disadvantages of taxing these companies.

Key words: startup, support for startups, taxation of startups, baltic states

Obsah

Úvod	7
1 Súčasný stav riešenia problematiky doma a v zahraničí.....	8
1.1 Rozdiely medzi startupom a malým podnikom.....	9
1.2 Podpora startup spoločností v podmienkach Slovenskej republiky.....	10
1.2.1 Legislatívna podpora.....	10
1.2.2 Špecializované podporné agentúry	12
1.2.3 Bankové úvery	14
1.2.4 Rizikový kapitál	14
1.2.5 Anjelskí investori	15
1.2.6 Crowdfunding	15
1.2.7 Vzdelávacie inštitúcie	16
1.3 Podpora startup spoločností na úrovni Európskej únie.....	17
1.3.1 Legislatívna podpora.....	17
1.3.1.1 Zákon o malých a stredných podnikoch	18
1.3.1.2 Štandardy Start-Nations	18
1.3.2 Špecializované programy EÚ	20
1.4 Postavenie dane z príjmov právnických osôb v podmienkach Slovenskej republiky ako základný pilier podpory startup spoločností	22
1.4.1 Mikrodaňovník.....	24
2 Cieľ práce	27
3 Metodika práce a metódy skúmania	29
4 Výsledky práce a diskusia	30
4.1 Vybrané ukazovatele pre porovnanie krajín Európskej únie.....	30
4.1.1 Medzinárodný index daňovej konkurencieschopnosti.....	30
4.1.2 Globálny index startupového ekosystému	32
4.2 Podpora startup spoločností v Estónsku	34
4.2.1 Estónsky startupový ekosystém	35
4.2.2 Zdaňovanie príjmov právnických osôb v Estónsku.....	40
4.3 Podpora startup spoločností v Litve.....	43
4.3.1 Startupový ekosystém v Litve.....	43
4.3.2 Zdaňovanie príjmov právnických osôb v Litve	46
4.4 Podpora startup spoločností v Lotyšsku.....	48
4.4.1 Startupový ekosystém v Lotyšsku	49
4.4.2 Zdaňovanie príjmov právnických osôb v Lotyšsku.....	51
4.5 Komparácia podpory startupov na Slovensku a v pobaltských štátoch	53
Diskusia a záver	55
Zoznam použitej literatúry	58

Úvod

Startup spoločnosti tvoria dôležitú súčasť modernej ekonomiky. Svojou pridanou hodnotou zvyšujú jednotlivým krajinám výkonnosť ekonomiky prostredníctvom priamych zahraničných investícií, zvyšujú konkurencieschopnosť a vytvárajú nové pracovné miesta. Kľúčovým predpokladom pre rast inovácií a startupov je najmä správne nastavené prostredie pre podnikateľov, do ktorého zaraďujeme priaznivo nastavenú legislatívu, regulačný rámec, minimalizáciu byrokracie alebo rôzne podporné nástroje či už v oblasti zdaňovania, vzdelávania alebo financií.

Cieľom záverečnej práce je poskytnúť prehľad o vybraných formách podpory pre startup spoločnosti a ich podpore prostredníctvom daňového systému vo vybraných krajinách Európskej únie. Pred tým, ako začneme skúmať formy podpory startupov v Európskej únii je dôležité vymedziť samotný pojem startup. V prvej kapitole si uvedieme názory na startup a základné rozdiely medzi startupom a malým podnikom. Následne budeme analyzovať legislatívnu podporu pre startupy a bližšie si rozoberieme rôzne formy podpory dostupnej pre podniky na Slovensku. Taktiež budeme analyzovať legislatívnu podporu pre startupy na úrovni Európskej únie a rôzne špecializované programy pre podniky. V neposlednom rade si aj priblížime daň z príjmov právnických osôb v podmienkach Slovenskej republiky, ktorá patrí medzi kľúčový pilier podpory všetkých spoločností vrátane startupov.

V druhej kapitole si uvedieme hlavný cieľ diplomovej práce. Pre splnenie hlavného cieľa sme mali stanovené aj čiastkové ciele, ktoré si budeme charakterizovať taktiež v tejto kapitole. Tretia kapitola je venovaná metódam, ktoré sme použili pri písaní práce a taktiež tu uvedieme aj metódy skúmania.

V rámci štvrtej kapitoly si zvolíme ukazovatele pre porovnanie daňovej konkurencieschopnosti a startupových ekosystémov krajín Európskej únie. Následne budeme analyzovať startupové ekosystémy pobaltských republík a formy dostupnej podpory navrhutej špeciálne pre potreby startupov. Účinnosť podporných programov si zobrazíme aj na štatistikách zameraných na počet startupov. Budeme sa venovať aj zdaňovaniu príjmov právnických osôb či špeciálnym daňovým úľavám v týchto krajinách. Pobaltské štáty sme si vybrali z dôvodu priaznivého podnikateľského prostredia pre startupy a širokej škále podpory či už zo strany štátu alebo súkromného sektora. V závere práce si porovnáme podporu startupov na Slovensku a v pobaltských štátoch, taktiež zhrnieme výhody a nevýhody zdaňovania startupov.

1 Súčasný stav riešenia problematiky doma a v zahraničí

Čo je to startup? Na túto otázku dodnes neexistuje jednoznačná odpoveď, ktorá by tento pojem definovala. Vo všeobecnosti startup označuje začínajúce podnikanie v rôznych oblastiach, avšak najčastejšie v oblasti technológií.

Vzhľadom na to, že každý má iné hodnoty, preferencie a zdieľa rozdielny názor na danú problematiku, tak je to aj pri definícii startupu - či už medzi jednotlivými legislatívami krajín, inštitúciami, samotnými zakladateľmi startupov, odborníkmi alebo investormi. Rozdiely v názoroch vznikajú aj medzi krajinami, nakoľko každá krajina má inak vyvinutý startupový ekosystém. V nasledujúcich definíciách môžeme spozorovať rôzne vnímanie startupov od zahraničných, ale aj domácich autorov.

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) kategorizuje firmy podľa veku. Mladé firmy definuje ako firmy vo veku od 0 do 5 rokov, pričom startup predstavuje špecifickú podskupinu mladých firiem. Startup je podľa OECD *spoločnosť podnikajúca menej ako tri roky*.¹

Podľa Európskej asociácie private equity a venture kapitál je startup *spoločnosť v procese založenia, prípadne založená krátko a nemá žiadne tržby z predaja*. Spoločnosť sa v tomto prípade nachádza v rannom štádiu podnikania.²

Jeden z najznámejších podnikateľov, Steve Blank, tvrdí, že startup je *organizácia vytvorená pre hľadanie škálovateľného a opakovateľného obchodného modelu*.³

Eric Ries, americký podnikateľ, bloger a spisovateľ definuje startup ako *ľudskú inštitúciu zameranú na vytvorenie niečoho nového* (či už sa jedná o produkt alebo službu) *v podmienkach extrémnej neistoty*.⁴ Prečo práve ľudská inštitúcia? Pretože hodnota spoločnosti sa nenachádza len v samotnom produkte, ale tvoria ju aj ľudia, ktorí daný produkt vytvorili. Startupy čelia rôznym neznámym rizikám, najčastejšie ide o riziko neúspechu produktu alebo služby na trhu. Reisova definícia nehovorí nič o veľkosti spoločnosti ani o tom, kedy spoločnosť prestane byť startupom.

Manažérka investičných fondov a skúsená anjelská investorka, Shelli Trung, definuje startup ako *akékoľvek podnikanie, ktoré je vysoko škálovateľné a má obrovský*

¹ OECD. Cross-country evidence on start-up dynamics. [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/economy/growth/Cross-country-evidence-on-start-up-dynamics.pdf>

² SLOVCA. Vysvetlenie pojmov. [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://lnk.sk/exp8>

³ FORBES. A Startup Conversation with Steve Blank. [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://lnk.sk/gld2>

⁴ IAFRIKAN. What is a Startup? [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://www.iafrikan.com/2014/05/22/tech-startup/>

potenciál. Podľa jej názoru každý startup začína ako malý podnik, avšak nie každý malý podnik je startup.⁵

Lektor v oblasti podnikania na univerzite v Sydney, Massimo Garbuio, si myslí, že startup nie je len inovácia. Startup predstavuje *uviesť na trh niečo nové, čo tu ešte nikdy predtým nebolo*.⁶

Britský venture investor Paul Graham označuje startup za podnik predurčený na rýchly rast. K tejto definícii sa prikláňa aj Andrej Kiska mladší, slovenský podnikateľ a partner investičnej firmy Credo Ventures.⁷

Ministerstvo financií Slovenskej republiky vytvorilo pre podporu slovenskej ekonomiky a inovačnej politiky „Koncepciu pre podporu startupov a rozvoj startupového ekosystému v SR“ (ďalej Koncepcia). V rámci tejto koncepcie považuje startup spoločnosť za podnikateľskú iniciatívu, ktorá sa vyznačuje vysokým inovačným potenciálom, dokáže naštartovať a dlhodobo podporovať hospodársky rast a v neposlednom rade môže prilákať investície zo zahraničia.⁸

Startup je v podmienkach SR zaradený medzi malé a stredné podniky (ďalej MSP). Pre získanie podpory je startup definovaný ako *kapitálová obchodná spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky a je založená najviac 36 mesiacov. Zároveň musí byť založená za účelom tvorby inovatívneho produktu alebo služby, byť mikro, malým alebo stredným podnikom, a väčšina hlasovacích práv patrí jej zakladateľom (fyzickým osobám)*.⁹

Nejednotná definícia spôsobuje v praxi problémy pri zostavovaní rôznych štatistík či so samotnou identifikáciou startupov. V mnohých štatistikách je startup zaradený medzi malé a stredné podniky, avšak existujú medzi nimi určité rozdiely, ktoré si spomenieme v nasledujúcej podkapitole.

1.1 Rozdiely medzi startupom a malým podnikom

Medzi startupom a malým podnikom existujú určité rozdiely, medzi ktoré môžeme zaradiť napríklad cieľ, víziu, pohľad investora, formu podnikania a v neposlednom rade spôsob financovania.

⁵ SMART COMPANY. When is a startup not a startup, and why can't we agree?. [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://www.smartcompany.com.au/startupsmart/advice/definition-startup/>

⁶ Tamtiež

⁷ PODNIKAJTE. Čo je start up? [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/priprava-na-start/co-je-startup>

⁸ MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA. Koncepcia pre podporu startupov a rozvoj startupového ekosystému v SR. [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/uploads/files/pTlqvAqi.pdf>

⁹ Tamtiež

Podnikanie každého startupu je založené na inovatívnom produkte alebo službe s cieľom preraziť na medzinárodných trhoch. Naopak malý podnik sa zameriava skôr na domáci trh a jeho podnikanie nemusí mať inovatívny charakter. Malý podnik rastie pomaly ale tempo rastu je pravidelné, pričom startup sa vyznačuje vysokými počiatočnými nákladmi (napríklad na kúpu majetku, vývoj produktu či reklamu), ale neskôr mimoriadnym tempom rastu (takzvaný boom na trhu). Mimoriadne tempo rastu dosahuje startup vďaka externému financovaniu.

Kľúčovým rozdielom medzi nimi je forma financovania. Začínajúce podniky majú ťažší prístup k úverom, nakoľko nemajú úverovú históriu a daňové priznanie pre zdokladovanie tržieb, z tohto dôvodu ich banka berie ako rizikový subjekt. Práve preto využívajú startupy okrem vlastných zdrojov aj rôzne druhy externého financovania vrátane podpory zo strany štátu, špecializovaných podporných agentúr, podporu zo strany verejnosti prostredníctvom crowdfundingu či financovania prostredníctvom investorov rizikového kapitálu a anjelských investorov.

1.2 Podpora startup spoločností v podmienkach Slovenskej republiky

Startupový ekosystém krajiny je ovplyvnený rôznymi faktormi, a to napríklad legislatívou, podporou v oblasti vzdelávania či financovania, úrovňou informatizácie verejnej správy, prehľadnosťou a jednoduchosťou daňového systému a taktiež prepojením podnikateľského prostredia s univerzitami a rôznymi vedeckými inštitúciami. Slovenský startupový ekosystém sa v porovnaní s inými krajinami zaraďuje medzi málo rozvinutý, nakoľko v krajine chýba verejné financovanie a spolufinancovanie, akceleračné programy či sieť anjelských investorov.

1.2.1 Legislatívna podpora

Na vytvorenie vhodných podmienok pre MSP a startupy sa na Slovensku neustále prispôsobuje a vyvíja legislatíva. Počet MSP a startupov sa v národnom hospodárstve neustále zvyšuje, preto je potrebná podpora pre ich rast a rozvoj. Keďže startupy sú zaradené medzi MSP, prijaté legislatívne zmeny dostatočne nevystihujú špecifické potreby startupov a majú dopad na všetky MSP na Slovensku.

Medzi základné strategické dokumenty pre podporu startupov v SR patrí:

- Konceptia pre podporu startupov a rozvoj startupového ekosystému v SR,
- Zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore MSP,
- Zákon č. 358/2015 Z. z. o štátnej pomoci,

- Zákon č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR,
- Zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov,
- Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti,
- Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov (startup víza)

Základom každého startupu je dobrý podnikateľský nápad, ktorý sa následne konkretizuje v podnikateľskom pláne. Pre realizáciu podnikateľského plánu je v podmienkach SR možné založiť si jednu z kapitálových obchodných spoločností.

Obchodné spoločnosti upravuje zákon č. 513/991 Zb. Obchodný zákonník v z. n. p. Pre podporu startup spoločností bola v rámci novely č. 389/2015 Z. z. zavedená nová právna forma, jednoduchá spoločnosť na akcie, ktorá nadobudla účinnosť dňa 1.1.2017. Nová právna forma bola navrhnutá v rámci Koncepcie pre podporu startupov a rozvoj startupového ekosystému v SR. Spoločnosť je vhodná najmä pre startupy, nakoľko predstavuje hybrid medzi spoločnosťou s ručením obmedzením a akciovou spoločnosťou. S touto právnou formou je možné podnikáť vo všetkých odvetviach a existuje len v niektorých krajinách sveta. Jedna z najväčších výhod predstavuje vstupný kapitál, ktorý je vo výške 1 €.

Podľa štatistiky stránky Finstat.sk bolo od roku 2017 založených 321 jednoduchých spoločností na akcie, pričom 2 spoločnosti zanikli (údaj je platný k 9.9.2021).¹⁰

V rámci Koncepcie bolo prijaté opatrenie pre podporu likvidity startupov. Nakoľko sa startupy vyznačujú v počiatočnej fáze vysokými nákladmi, úľavy na dani majú pre nich len obmedzený vplyv. Vzhľadom na to MF SR navrhlo pre nich oslobodenie povinnosti uhradiť daňovú licenciu na obdobie 3 rokov. Daňová licencia bola však zákonom č. 341/2016 Z. z. s účinnosťou od 1.1.2018 úplne zrušená. Koncepcia sa venuje aj financovaniu podnikov v takzvanej „Death Valley“, resp. „Údoliu smrti“, v ktorej väčšina startupov zaniká.

Pre podporu malého a stredného podnikania bol v Slovenskej republike prijatý zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania, ktorý nadobudol účinnosť dňa 1.1.2017. Podľa ustanovení paragrafu 3 tohto zákona môže mať podpora priamu a nepriamu formu. Nasledujúca schéma bližšie kategorizuje tieto formy podpory.

¹⁰ FINSTAT. Štatistika vzniku a zániku firiem a živnostníkov. [online]. [cit. 2021-09-09]. Dostupné na: <https://finstat.sk/analyzy/statistika-poctu-vzniknutych-a-zaniknutych-firiem>

Schéma 1 Priama a nepriama forma podpory pre MSP

Priama forma
<ul style="list-style-type: none">• nenávratný finančný príspevok• dotácia• finančný nástroj
Nepriama forma
<ul style="list-style-type: none">• informácie a poradenstvo• vzdelávanie• podporný poukaz• podpora účasti na stážach, súťažiach, výstavách• posilňovanie potenciálu MSP• dlhodobé odborné poradenstvo a tréning

Zdroj: Spracované podľa zákona č. 290/2016 z. Z. o podpore MSP.

V zmysle zákona č. 358/2015 Z. z. o štátnej pomoci môžu podnikatelia požiadať o štátnu pomoc. Táto pomoc sa podľa § 3 ods. 2 môže poskytnúť napríklad na uľahčenie prístupu k financovaniu pre MSP, na výskum, vývoj a inovácie, na rozvoj regiónov, na podporu vzdelávania a zamestnanosti či podporu rizikových finančných investícií. Táto pomoc je poskytnutá v súlade s pravidlami EÚ a preto musí byť každé poskytnutie pomoci schválené Európskou komisiou. Zákon definuje priamu formu pomoci prostredníctvom dotácií, grantov, príspevkov, návratnej finančnej výpomoci, úhrady časti úveru alebo úrokov. Štátna pomoc je poskytovaná prostredníctvom colných a daňových úradov. Podľa Správy o poskytnutej pomoci v roku 2019 daňové úrady poskytli štátnu pomoc vo výške 13,57 mil. € a colné úrady vo výške 131,47 mil. €. ¹¹

Okrem priamej a nepriamej podpory zo strany štátu majú startupy možnosť využiť programy špecializovaných podporných agentúr.

1.2.2 Špecializované podporné agentúry

Slovak Business Agency (ďalej SBA) sa zaraďuje medzi kľúčové špecializované inštitúcie v SR na podporu MSP. Jej založenie bolo iniciované vládou SR a Európskou úniou v roku 1993. Je zaradená medzi platformu verejného a súkromného sektora. Medzi ciele SBA patrí napríklad zvýšenie miery prežitia podnikov na trhu, zvýšenie inovácií, zamestnanosti a konkurencieschopnosti slovenských podnikov. ¹²

¹¹ MONITORING MSP. Správa o stave malého a stredného podnikania v SR. [online]. [cit. 2021-09-09]. Dostupné na: http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/10/Sprava-o-stave-MSPvSR_2019.pdf

¹² SLOVAK BUSINESS AGENCY. O nás. [online]. [cit. 2021-09-09]. Dostupné na: <http://www.sbagency.sk/o-nas>

SBA ponúka pre mikro a malé podniky finančnú podporu vo forme *mikropôžičkového programu*. V rámci tohto programu môžu podniky požiadať o úver vo výške od 2 500 € až 50 000 € na dobu od 6 mesiacov až 4 roky. Tento úver môže podnik použiť napríklad na rekonštrukciu alebo opravu majetku, na nákup hnutel'ného či nehnuteľného majetku, nákup zásob alebo na realizáciu rôznych investičných projektov. Úroková sadzba je stanovená pre každý podnik individuálne, avšak pre začínajúce podniky je v minimálnej výške 4 % p. a.¹³

V júli 2021 predstavila SBA novú výzvu pre startupy s názvom „*Startup Sea*“, ktorá je určená pre začínajúcich podnikateľov, najmä startupy podnikajúce najviac 3 roky. V rámci tejto výzvy budú mať podnikatelia možnosť získať od skúsených expertov odborné poradenstvo. Cieľom výzvy je napríklad štúdia realizovateľnosti projektu, finalizácia vývoja produktu, zhotovenie funkčného prototypu, marketingová kampaň, realizácia prieskumu trhu či cenotvorba.

Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA) je implementačnou agentúrou pre štrukturálne fondy EÚ a od roku 2007 navrhuje a plní rôzne úlohy na podporu inovácií na Slovensku. Agentúra organizuje každoročne súťaž *Inovatívny čin roka*, pričom cieľom súťaže je oboznámiť širokú verejnosť s inovačnými aktivitami slovenských podnikateľov. Okrem iného sa venuje efektívnosti využívania obnoviteľných zdrojov v SR, príprave podkladov pre novelizáciu legislatívy a reprezentuje Slovensko v medzinárodných projektoch.¹⁴

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu je príspevková organizácia zriadená Ministerstvom hospodárstva SR. Na podporu pre malé a stredné podniky v súčasnosti organizuje národný projekt s názvom „*Podpora internacionalizácie MSP*“, ktorý realizuje v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra. Projekt je naplánovaný na obdobie 1/2017 – 10/2023. Cieľom tohto programu je pomoc MSP pri prezentácii podnikov na zahraničných výstavách či veľtrhoch a pomoc pri ich uvedení na zahraničný trh prostredníctvom podnikateľských misií. Zvyšovanie odbornej kvalifikácie v oblasti zahraničného obchodu sa realizuje prostredníctvom seminárov Exportnej akadémie. Do roku 2020 bolo prostredníctvom tohto projektu podporených 400 MSP.¹⁵

¹³ NÁRODNÉ PODNIKATEĽSKÉ CENTRUM. Mikropôžičkový program. [online]. [cit. 2021-09-14]. Dostupné na: <https://www.npc.sk/sk/mikropozickovy-program/>

¹⁴ SIEA. O SIEA. [online]. [cit. 2021-09-15]. Dostupné na: <https://www.siea.sk/o-siea/>

¹⁵ SARIO. Podpora internacionalizácie MSP. [online]. [cit. 2021-09-15]. Dostupné na: <https://www.sario.sk/sk/np>

1.2.3 Bankové úvery

Pri financovaní MSP sa aktívne podieľajú aj štátne a komerčné banky, avšak takmer žiadna z nich neponúka špeciálny produkt na financovanie inovácií začínajúcich podnikov. V ponuke sú len investičné úvery pre MSP, úverové produkty pri čerpaní z fondov EÚ či úverové linky z Európskej investičnej banky.

V súčasnosti Slovenská sporiteľňa ako jediná komerčná banka na Slovensku ponúka komplexný program pre začínajúce podniky a startupy. V rámci tohto programu banka poskytuje startupom bezplatné poradenstvo s bankovými špecialistami, pomôže im so zostavením ziskového biznis plánu a s výberom obchodných partnerov. Začínajúcim podnikom ponúka financovanie vo výške od 700 € do 50 000 € s dobou splatnosti 5 rokov. Program ponúka možnosť odkladu splátok na 6 mesiacov, predčasné splatenie úveru či po splnení podmienok aj možnosť navýšenia úveru. Ročná úroková sadza úveru zabezpečeného nehnuteľnosťou je vo výške od 4 % a pri úvere nezabezpečeného nehnuteľnosťou je vo výške od 9 %. Okrem tohto programu banka organizuje od roku 2018 projekt „*Úrokové prázdniny pre nové podnikanie*“. V rámci tohto projektu poskytne vybraným začínajúcim podnikateľom a neziskovým organizáciám úver do 10 000 € na 12 mesiacov bez úrokov. Po uplynutí 12 mesiacov sa zostatok úveru bude úročiť sadzbou maximálne vo výške 5,9 % ročne.¹⁶

Slovenská záručná a rozvojová banka pre podporu MSP ponúka vo svojom portfóliu priame úvery na financovanie prevádzkových a investičných potrieb, taktiež poskytuje záručné programy na úvery. Bankové záruky pre MSP poskytuje aj EXIMBANKA SR. Tatrabanka, a. s. vo svojom portfóliu poskytuje produkty s podporou fondov EÚ. UniCredit Bank, a. s. ponúka rôzne investičné úvery, podporu na zvýšenie konkurencieschopnosti a pomáha zlepšiť podnikom prístup k novým technológiám. ČSOB banka realizuje vo forme úverov európske špecializované programy InnovFin a COSME.¹⁷

1.2.4 Rizikový kapitál

Národný holdingový fond s.r.o. je vytvorený agentúrou SBA. Spoločnosť poskytuje začínajúcim podnikateľom odborné konzultácie, poradenstvo a spolu-financovanie. V súčasnosti tento fond spravuje tri fondy rizikového kapitálu, ktoré nemajú právnu subjektivitu (Fond štartovacieho kapitálu, Fond SISME a Regionálny fond

¹⁶ SLOVENSKÁ SPORITEĽŇA. Program pre začínajúcich podnikateľov. [online]. [cit. 2021-09-16].

Dostupné na: <https://lnk.sk/ryce>

¹⁷ MONITORING MSP. Efektívnosť podporných programov MSP. [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné na: <https://lnk.sk/izn9>

štartovacieho kapitálu) a tri fondy so samostatnou právnou subjektivitou (Eterus Capital, Fond inovácií a technológií, Slovenský rozvojový fond). Prostredníctvom týchto fondov poskytuje MSP a startupom rizikový kapitál v rôznych formách.¹⁸

Slovak Investment Holding, a. s. je investičný fond, prostredníctvom ktorého sa implementujú finančné produkty (najmä záruky, úvery a investície do vlastného imania) z Európskych štrukturálnych a investičných fondov. Spoločnosť zabezpečuje financovanie inovatívnych MSP a technologických podnikov prostredníctvom návratného rastového kapitálu.

1.2.5 Anjelskí investori

Vo všeobecnosti za anjelského investora označujeme investora, ktorý má k dispozícii voľný kapitál a zhodnotí ho investovaním do začínajúcich podnikov. V súčasnosti podnikateľskí anjeli investujú anjelský kapitál samostatne alebo prostredníctvom rôznych špecializovaných združení. Investori poskytujú finančné prostriedky najmä startupom v rannej fáze vývoja, teda v najviac rizikovej fáze podnikania. Investíciou do startupu získavajú majetkový podiel spoločnosti, čím im vznikne nárok na zisk, ale musia znášať aj riziko straty. Okrem finančných prostriedkov poskytujú aj nefinančnú podporu pre rozvoj podnikania, a to napríklad vo forme odborného poradenstva, mentoringu či sprostredkovaním kontaktov na odborníkov a potenciálnych zákazníkov.

Na Slovensku bol v roku 2011 založený **Klub podnikateľských anjelov Slovenska**, ktorého členmi sú úspešní podnikatelia a manažéri. Združenie ponúka začínajúcim podnikateľom mentoring, finančnú pomoc v rannej fáze podnikania a odovzdáva im cenné kontakty.

1.2.6 Crowdfunding

Crowdfunding je významnou formou finančnej podpory pre startupy zo strany širokej verejnosti, ktorá je realizovaná prostredníctvom online platforiem. Crowdfunding ponúka financovanie rôznych projektov v oblasti výskumov, podnikania alebo charity. Každá platforma si stanovuje svoje podmienky a poplatky za produkty umiestnené na danej platforme. Poplatky sú najčastejšie vo výške 3 až 9 % z vyzbieranej sumy. Poznáme rôzne druhy crowdfundingu, a to vo forme darov, odmeňovania, predpredaja, pôžičiek, podielov na zisku a cenných papierov. Medzi najznámejšie svetové platformy patrí Kickstarter,

¹⁸ NÁRODNÝ HOLDINGOVÝ FOND. O nás. [online]. [cit. 2021-09-18]. Dostupné na: <https://www.sario.sk/sk/np>

FundedByMe, Indiegogo, a RocketHub. Na Slovensku a v Česku sú známe platformy ako napríklad StartLab, Crowdberry, Ľudia ľuďom, Darujeme, HitHit a Startovač.

1.2.7 Vzdelávacie inštitúcie

Nakoľko je dôležité prepojenie teoretických vedomostí s podnikateľskou praxou, okrem podpory zo strany štátu, bánk či verejnosti sa na podpore začínajúcich podnikateľov podieľajú aj slovenské univerzity.

Technická univerzita v Košiciach zriadila na podporu výskumu, vývoja, inovácií a ich prepojenie s praxou Univerzitný vedecký park TECHNICOM (UVP TECHNICOM), Startup centrum a Inkubátor TUKE. UVP TECHNICOM je realizovaný vďaka operačnému programu Výskum a vývoj a spolufinancovaniu zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Zabezpečuje vznik inkubátorov pre MSP a startupy, spolupracuje s pracovníkmi univerzít a ústavov SAV, poskytuje poradenstvo a rôzne vzdelávacie aktivity. Pre rozvoj startupov bolo na univerzite v roku 2014 otvorené Startup centrum TUKE. Centrum ponúka startupom zadarmo priestory, odborné pracoviská či laboratória. Startup centrum pomáha podnikateľom aj pri tvorbe podnikateľského plánu, v hľadaní investorov a obchodných partnerov. Ak má potenciálny startup záujem o vstup do Startup centra, musí sa zapojiť do súťaže „*Máš nápad? Prezentuj svoj startup!*“. Prostredníctvom tejto súťaže sa realizuje výber startupov. Inkubátor TUKE je vybudovaný na podporu pri realizácii podnikateľských nápadov. V roku 2019 bolo prostredníctvom UVP TECHNICOM podporených 43 MSP, v Startup centre pôsobilo celkovo 14 startupov a Inkubátore 10 startupov.¹⁹

Slovenská technická univerzita založila v roku 2005 Univerzitný technologický inkubátor STU (InQb), ktorý je zaradený medzi najstaršie univerzitné inkubátory na Slovensku. Inkubátor bol založený z prostriedkov EÚ a jeho cieľom je rozvoj slovenského startupového ekosystému. Prostredníctvom rôznych programov pomáha potenciálnym podnikateľom vzdelávať sa a získavať praktické skúsenosti od mentorov. Okrem iného umožňuje startupom pracovať v co-workingu alebo vo vlastnej kancelárii za výhodnú cenu.

Žilinská univerzita v Žiline na podporu študentov a startupov vytvorila Technologický inkubátor, v rámci ktorého sa realizuje napríklad výskumná činnosť, prieskum trhov a vzdelávacie činnosti. Univerzita pre spojenie teórie s praxou vytvorila

¹⁹ UVP TECHNICOM. O nás. [online]. [cit. 2021-09-19]. Dostupné na: <https://www.uvptechnicom.sk/sk/o-nas/>

pre všetkých študentov predmet s názvom „*Povolanie podnikateľ*“. Cieľom tohto predmetu je prostredníctvom workshopov, prednášok, súťaží a konzultácií s expertmi rozšíriť podnikateľské a inovatívne myslenie študentov.

Ekonomická univerzita v Bratislave zabezpečuje vzdelanie zamerané na podnikanie MSP a startupov prostredníctvom odborných predmetov. Pre spojenie teórie s podnikateľskou praxou jednotlivé fakulty spolupracujú s rôznymi odborníkmi. Medzi odborné predmety na univerzite patrí Podnikanie v MSP, Podnikové hospodárstvo, Teória a politika podnikateľských subjektov a Medzinárodné podnikanie.

1.3 Podpora startup spoločností na úrovni Európskej únie

Európska únia (ďalej EÚ) je jedinečné hospodárske a politické partnerstvo 27 členských krajín. V rámci únie bol v roku 1993 vytvorený jednotný trh, ktorý umožňuje voľný pohyb tovarov, služieb, kapitálu a osôb.²⁰ Z tohto dôvodu majú európske startupy jedinečnú príležitosť podnikat' na jednotnom trhu bez akýchkoľvek obmedzení vo vývoze a dovoze, majú dostatok kvalifikovanej pracovnej sily, široké spektrum zákazníkov a v neposlednom rade rôzne možnosti financovania a podpory zo strany EÚ.

V súčasnosti sú pre rozvoj inovatívnych myšlienok organizované národné, medzinárodné či svetové súťaže a konferencie, na ktorých môžu získať podporu a vzdelanie v oblasti podnikania, pomoc pri získavaní investorov a partnerov či pomoc pri realizácii podnikateľského plánu.

1.3.1 Legislatívna podpora

Mikro, malé a stredné podniky tvoria v súčasnosti až 99 % z celkového počtu európskych podnikov. Pre Európsku úniu je z ekonomického hľadiska dôležité vytvoriť čo najlepšie podnikateľské prostredie pre rozvoj a realizáciu inovatívnych nápadov. Činnosť MSP ovplyvňujú právne rámce a predpisy nielen na vnútroštátnej úrovni ale aj na úrovni EÚ, a to v oblasti zdaňovania, obchodného práva a hospodárskej súťaže. Významnú úlohu pri podpore MSP zohráva Európska komisia spolu s generálnymi direktoriátmi.²¹

Medzi hlavné dokumenty EÚ, ktoré sa venujú rôznym problémom a podpore MSP, patrí Zákon o malých a stredných podnikoch, Stratégia Európa 2020, Európska charta pre MSP a Akčný plán pre podnikanie 2020.

²⁰ MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR. Vnútorný trh, obchod a služby. [online]. [cit. 2021-09-08]. Dostupné na: <https://www.economy.gov.sk/eu-a-fondy/vnutorny-trh-obchod-a-sluzby>

²¹ EURÓPSKY PARLAMENT. Malé a stredné podniky. [online]. [cit. 2021-09-08]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/63/male-a-stredne-podniky>

1.3.1.1 Zákon o malých a stredných podnikoch

Európska komisia schválila v roku 2008 Zákon o malých a stredných podnikoch (iniciatíva Small Business Act), ktorý sa zaoberá politikou MSP v Európskej únii. Hlavným cieľom tejto iniciatívy je vytvoriť komplexný politický rámec pre členské štáty EÚ a vytvoriť tak vhodné podnikateľské prostredie pre rast a rozvoj malých a stredných podnikov. Výsledkom iniciatívy je Európa ako najkonkurencieschopnejšia ekonomika na svete. Medzi princípy, ktoré sú zamerané na pomoc pri implementácii politik členských štátov EÚ, zaraďujeme:²²

- vytvorenie doceneného podnikateľského prostredia,
- princípy „najprv myslí v malom“ obsiahnuté vo všetkých oblastiach legislatívy,
- zjednodušenie financovania pre MSP (rizikový kapitál, mikroúvery),
- pomoc pre MSP pri získavaní príležitostí na jednotnom trhu,
- propagácia pokroku a inovácií vo všetkých formách,
- podpora MSP v environmentálnej oblasti,
- druhá šanca pre zbankrotovaných podnikateľov,
- prispôbenie verejnej správy pre potreby malých podnikov,
- ľahší prístup k verejnemu obstarávaniu a štátnej pomoci.

1.3.1.2 Štandardy Start-Nations

Startupy zohrávajú v európskom hospodárstve kľúčovú úlohu. Dňa 19.3.2021 podpísalo 24 členských štátov EÚ a Island nový súbor takzvaných štandardov pre startupy (*Start-Nations*). Medzi členské štáty, ktoré túto normu nepodpísali, patrí Chorvátsko, Maďarsko a Bulharsko. Norma bola navrhnutá Európskou komisiou, výkonnou zložkou EÚ, a jej cieľom je podporiť európske startup podniky v každej fáze podnikania. Cieľom Európskej komisie je taktiež do roku 2030 zdvojnásobiť množstvo „jednorozcov“ v EÚ a to prijatím relevantných opatrení. Jednorozcami sa nazývajú startupové spoločnosti s hodnotou vyššou ako 1 miliarda dolárov.²³

Norma Start-Nations uvádza, že Európa potrebuje viac startup spoločností, z ktorých vyrastú MSP, a následne z malých a stredných podnikov sa stanú veľké úspešné korporácie. Podpora zahŕňa vytvorenie priaznivejších podmienok vo všetkých fázach životného cyklu,

²² SLOVAK BUSINESS AGENCY. Zákon o MSP. [online]. [cit. 2021-09-08]. Dostupné na: <http://www.sbagency.sk/zakon-o-malych-a-strednych-podnikoch-small-business-act>

²³ EUROPEAN COMMISSION. 24 EU Member States commit at Digital Day to take action to support growth of EU Startups. [online]. [cit. 2021-09-14]. Dostupné na: <https://lnk.sk/ic06>

a to napríklad zjednodušenie administratívy pri založení spoločnosti, účasť na verejnom obstarávaní, či reformy v oblasti investícií. Venuje sa taktiež akciovým opciám pre zamestnancov startupov a imigračným vízam.

Súbor postupov navrhnutých na podporu podnikania obsahuje 8 opatrení, a to:

1. Rýchle založenie startupov a rýchly vstup na trh

Opatrenie hovorí o tom, že založenie novej firmy by malo trvať jeden deň a náklady na založenie majú byť vo výške maximálne 100 €. Podľa štatistiky bol v roku 2018 priemerný čas založenia spoločnosti 3,1 dňa a priemerné náklady boli vo výške 300€.

2. Prilákať talenty zo zahraničia

Hovorí o zjednodušení a rýchlom vybavení imigračných víz pre prilákanie najlepších talentov z tretích krajín.

3. Akciové opcie pre zamestnancov

Akciové opcie dávajú možnosť zamestnancom vlastniť časť spoločnosti, v ktorej pracujú, avšak tieto akcie podliehajú dani z kapitálových výnosov. Z tohto dôvodu norma hovorí, že tieto opcie na akcie by tejto dani nemali podliehať a zároveň by mali byť vydané s hlasovacím právom.

4. Nižšia administratívna záťaž

5. Možnosť zúčastniť sa na verejných výzvach

6. Prístup k financiám

Zahŕňa priamu podporu prostredníctvom Európskej investičnej banky, podporných bánk alebo iných špecializovaných nástrojov. V rámci nepriamej podpory by mali členské štáty zvýšiť dostupnosť súkromného kapitálu a znížiť daňové zaťaženie.

7. Sociálne začlenenie a ochrana demokratických hodnôt

Nakoľko poslanstvo EÚ zahŕňa aj hodnoty a príležitosti, členské štáty musia venovať pozornosť aj podpore firiem, a to napríklad udeľovaním cien podnikateľom.

8. Digitalizácia na prvom mieste

Hovorí o tom, že komunikácia medzi úradmi a startupmi by mala prebiehať v digitalizovanej forme.

Pre implementáciu normy do praxe bola zriadená platforma s názvom „Startup Nation's Hub“, prostredníctvom ktorej budú členské štáty navzájom spolupracovať, vymieňať si cenné informácie ohľadom implementácie postupov.

V neposlednom rade Európska komisia pozýva do tejto spolupráce všetky členské štáty EÚ.

1.3.2 Špecializované programy EÚ

Európska únia investuje prostredníctvom špecializovaných programov niekoľko sto miliárd eur ročne na podporu malých a stredných podnikov, či už vo forme grantov, návratného financovania alebo podporných služieb.

Pre podporu startupov je dostupný program COSME, Horizont 2020, sú zriadené Európske štrukturálne a investičné fondy, Európska investičná banka a taktiež rôzne platformy pre začínajúce podniky.

Program COSME je program určený pre posilnenie konkurencieschopnosti MSP, bol realizovaný v rokoch 2014-2020. Hlavným cieľom tohto programu bolo uľahčenie prístupu MSP k financovaniu prostredníctvom dvoch finančných nástrojov. Na tento program bol vyčlenený rozpočet vo výške 2,3 miliardy eur. Vďaka tomuto programu podniky získali ľahší prístup k bankovým zárukám, lízingom, pôžičkám a v neposlednom rade aj prístup ku kapitálovým zdrojom. Finančné nástroje boli poskytnuté začínajúcim podnikom finančnými inštitúciami príslušných členských krajín EÚ.²⁴ Na Slovensku je finančným sprostredkovateľom programu COSME Československá obchodná banka (ČSOB).

Horizont 2020 je zaradený medzi najväčšie výskumné a inovačné programy EÚ. Je určený pre podporu hospodárskeho rastu, vytváranie pracovných miest a spojenie výskumu a inovácií v EÚ. Rozpočet na tento program bol vo výške 80 miliárd eur a financoval sa v rokoch 2014-2020. Kľúčovými piliermi programu boli excelentná veda, konkurencieschopný priemysel a riešenie spoločenských výziev a problémov. Program sa vyznačuje jednoduchou štruktúrou a nízkou administratívnou záťažou.²⁵ V rámci poslednej výzvy Green Deal bolo podporených 72 európskych startupov, pričom 6 z nich bolo zo Slovenska. Výzva sa zameriavala na rôzne oblasti, výsledkom ktorých má byť napríklad zvýšenie klimatických ambícií, čistá a cenovo dostupná energia, či udržateľná a inteligentná mobilita. Celkovo sa do tejto výzvy zapojilo 143 slovenských startupov, avšak úspešných bolo len 6 z nich. Úspešné slovenské startupy získali vďaka tejto výzve podporu na realizáciu projektov v celkovej výške 2,146 miliónov €. ²⁶

²⁴ EUROPEAN COMMISSION. COSME financial instruments. [online]. [cit. 2021-09-14]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/growth/access-to-finance/cosme-financial-instruments_en

²⁵ EUROPEAN COMMISSION. Horizon 2020. [online]. [cit. 2021-09-14]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/what-horizon-2020>

²⁶ INNONEWS.BLOG. Green Deal. [online]. [cit. 2021-09-14]. Dostupné na: <https://innonews.blog/2021/09/13/z-poslednej-a-najvacsej-vyzve-green-deal-v-programe-horizont-2020-bude-podporenych-1800-europkych-organizacii-vratane-6-zo-slovenska/>

Európske štrukturálne a investičné fondy sú zriadené pre podporu hospodárskeho rozvoja všetkých krajín EÚ. Zameriavajú sa na 5 oblastí:

- výskum a inovácie,
- digitálne technológie,
- malé podniky,
- riadenie prírodných zdrojov,
- podpora nízko uhlíkového hospodárstva.

Medzi tieto fondy patrí Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond, Kohézny fond, Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka a Európsky národný a rybársky fond. Pre naplnenie stanovených cieľov poskytujú finančnú pomoc pre podniky vo forme:²⁷

- *úverov* (komerčné banky poskytujú bezúročné štartovacie úvery, úvery pre farmárov, úvery na pomoc rybárom a ich rodinám),
- *mikroúverov* (úvery na kratšiu dobu bez zabezpečenia),
- *záruk* (na zabezpečenie získania úveru) a
- *poskytnutie vlastného kapitálu* (pri podnikoch s vyšším rizikom je poskytnutý vlastný kapitál s vlastníckym podielom investora v spoločnosti).

Európska investičná banka je najväčšia úverová inštitúcia zriadená na podporu investičných projektov a posilnenie hospodárskej konkurencieschopnosti podnikov. Jej cieľom je zlepšiť prístup MSP k financovaniu za výhodných podmienok. Poskytuje taktiež pomoc podnikom pri tvorbe a realizácii projektov.

Európsky investičný fond tvorí kľúčovú súčasť skupiny Európskej investičnej banky. Zabezpečuje podporu pre MSP pri získavaní finančných prostriedkov prostredníctvom vybraných finančných sprostredkovateľov.

The Startup Europe Partnership, takzvané Európske startupové partnerstvo, je oficiálne prvá platforma určená na podporu rastu a udržateľnosti európskych startupov. Bola založená v roku 2014 Európskou komisiou a v súčasnosti ju vedie nezisková organizácia Mind the Bridge Foundation so sídlom v Taliansku a Spojených štátoch. Cieľom tejto platformy je pomôcť začínajúcim startupom stať sa globálnymi hráčmi a tvorcami reálnych pracovných miest. Partnerstvo združuje najlepších investorov a akcelerátorov z celej

²⁷ EUROPEAN COMMISSION. European Structural and Investment Funds. [online]. [cit. 2021-09-10]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/

Európy. Práve preto ponúka startupom rôzne obchodné príležitosti s veľkými spoločnosťami a prístup k financovaniu od medzinárodných investorov.²⁸

Podľa údajov z výskumu, ktorý bol zverejnený v júli 2021 spoločnosťou Dealroom, je Európa považovaná za najrýchlejšie rastúci región v oblasti investícií. V prvom polroku 2021 investície do startupov predstavovali výšku 264 miliárd eur, čo je doposiaľ najvyššia úroveň investícií. V súčasnosti je v rámci EÚ navyše viac startupov vo Francúzsku, Dánsku, Švédsku, Holandsku a Nemecku.

Aj napriek tomu, že Európska únia prijala rôzne dokumenty pre zlepšenie podnikateľského prostredia, v súčasnosti nájdeme medzi členskými štátmi EÚ zásadné legislatívne rozdiely.

1.4 Postavenie dane z príjmov právnických osôb v podmienkach Slovenskej republiky ako základný pilier podpory startup spoločností

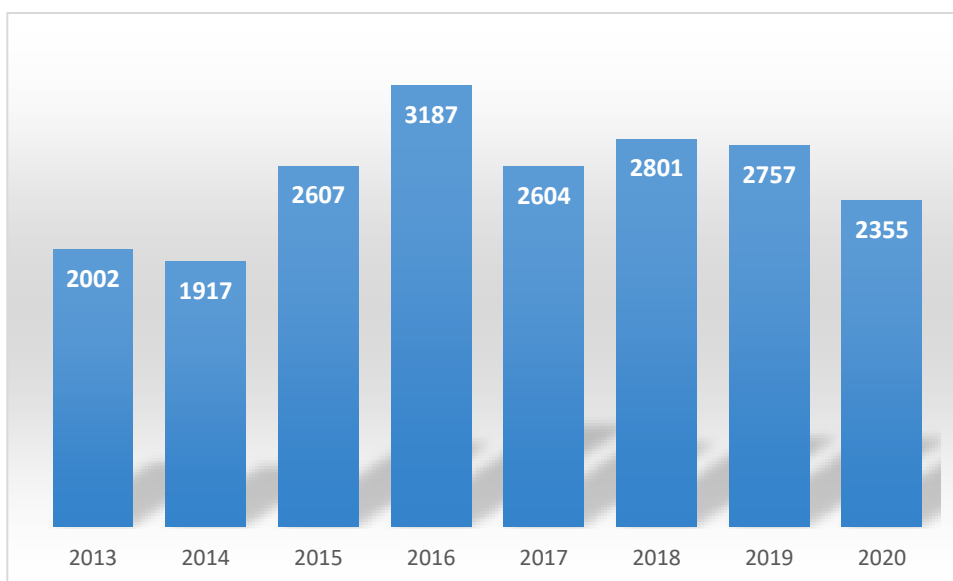
Daň z príjmov právnických osôb tvorí od roku 1993 dôležitú súčasť Slovenskej daňovej sústavy a vo veľkej miere ovplyvňuje rozhodovanie všetkých podnikateľských subjektov. Od roku 1993 až po súčasnosť prešla daňová legislatíva SR rôznymi reformami.

Daň z príjmov právnických osôb spolu s daňou z príjmov fyzických osôb predstavuje významný zdroj príjmov do rozpočtu verejnej správy. Výnos dane z príjmov právnických osôb k 31.12.2020 predstavoval celkovú výšku 2 355 419 831,06 €. Na nasledujúcom grafe 1 môžeme vidieť výnos dane z príjmov PO do rozpočtu verejnej správy od roku 2013 do roku 2020. Na základe grafu 1 môžeme usúdiť, že príjem z tejto dane je pomerne kolísavý a ťažko predikateľný. Zisk právnických osôb je ovplyvnený rôznymi internými a externými faktormi. Medzi interné faktory patrí napríklad možnosť odpočítania daňovej straty, optimalizácia daňovej povinnosti a výška daňovo uznateľných výdavkov spoločnosti.

Nižší príjem z dane za rok 2020 bol vo veľkej miere ovplyvnený externým faktorom, ktorou je svetová pandémia koronavírusu. Veľa spoločností muselo kvôli opatreniam vlády zatvoriť svoje prevádzky, pričom mali vysoké náklady a dosahovali nízky alebo nulový zisk. V konečnom dôsledku má pandémia najväčší dopad na MSP, a aj napriek štátnej finančnej pomoci veľa firiem prerušilo alebo zrušilo svoju podnikateľskú činnosť.

²⁸ STARTUP EUROPE PARTNERSHIP. About. [online]. [cit. 2021-09-20]. Dostupné na: <https://startupeuropepartnership.eu/>

Graf 1 Výnos dane z príjmov PO do rozpočtu VS (v mil. €)

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa štatistiky Ministerstva financií.²⁹

Zdaňovanie príjmov právnických osôb upravuje zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v z. n. p. (ďalej ZDP)³⁰. Podľa § 2 ZDP rozlišujeme právnické osoby s obmedzenou a neobmedzenou daňovou povinnosťou. V tretej časti ZDP je definovaný predmet dane, príjmy oslobodené od dane a základ dane z príjmov právnických osôb. Predmetom dane obchodnej spoločnosti je výnos z činnosti podnikania daňovníka.

Ako sme už spomínali, startup je definovaný v podmienkach SR ako kapitálová obchodná spoločnosť. Kapitálové obchodné spoločnosti sú podľa zákona o účtovníctve povinné viesť podvojnú účtovníctvo. Z tohto dôvodu pri určení základu dane PO je dôležitý výsledok hospodárenia vykázaný v účtovníctve. Základ dane je následne ovplyvnený pripočítateľnými položkami (zvyšujú ZD) a odpočítateľnými položkami (znižujú ZD).

Medzi pripočítateľné položky zaraďujeme napríklad:

- *dary,*
- *výdavky na reprezentáciu,*
- *výdavky súvisiace so štátnou podporou „Covid-19“,*
- *tvorba rezerv.*

Medzi odpočítateľné položky zaraďujeme napríklad:

- *peňažný alebo nepeňažný dar,*

²⁹ MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. Priebežné plnenie štátneho rozpočtu. [online]. [cit. 2021-09-22].

Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/statne-vykaznictvo/priebezne-plnenie-statneho-rozpocetu/>

³⁰ SLOV-LEX. Zákon č. 595/2003 Z. z. [online]. [cit. 2021-09-22]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/595/>

- príjmy súvisiace so štátnou podporou „Covid-19“,
- podiel na zisku,
- dividenda PO,
- príjem z predaja obchodného podielu,
- použitie a zrušenie rezerv a opravných položiek.

Sadzba dane z príjmov PO je upravená v § 15 písm. b). V nasledujúcej tabuľke 1 môžeme vidieť vývoj sadzby dane z príjmov PO od roku 2004, kedy Slovensko vstúpilo do EÚ, až po súčasnosť. Od roku 2020 sa v podmienkach SR uplatňujú dve sadzby dane z príjmov právnických osôb, a to vo výške 15 % a 21 %.

Tab. 1 Vývoj sadzby dane z príjmov PO v rokoch 2004 až 2021

Rok	Sadzba dane	Výška základu dane
2004 - 2013	19 %	
2014	23 %	
2015 – 2016	22 %	
2017 – 2019	21 %	
2020	15 %	výnosy < 100 000 €
	21 %	výnosy > 100 000 €
2021	15 %	výnosy < 49 790 €
	21 %	výnosy > 49 790 €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa ZDP.

Celkové daňové zaťaženie podnikov je ovplyvnené nielen sadzbou dane, ale aj daňovo uznanými výdavkami, ktoré výrazne ovplyvňujú základ dane.

Okrem platenia dane z príjmov sú MSP a startupy v nevýhode v porovnaní s veľkými zahraničnými korporáciami, ktoré podnikajú na našom území. Zahraničné korporácie získavajú v rámci podpory zahraničných investícií rôzne daňové úľavy či daňové prázdničky.

Na vytvorenie lepšieho prostredia pre začínajúce, malé a stredné podniky bol zavedený v zákone o dani z príjmov pojem mikrodaňovník, ktorý si priblížime v nasledujúcej podkapitole.

1.4.1 Mikrodaňovník

Ministerstvo financií SR zaviedlo v roku 2020 novú kategóriu daňovníkov s názvom „mikrodaňovník“. Nová kategória daňovníkov bola zavedená s cieľom podpory MSP a do platnosti vstúpila 1.1.2021.

Mikrodaňovník je podľa § 2 písm. w) zákona o dani z príjmov:

- fyzická osoba, ktorej zdaniteľné príjmy (dosiahnuté podľa § 6 ods. 1 a 2) za príslušné zdaňovacie obdobie neprevyšujú sumu **49 790 €**,
- právnická osoba, ktorej zdaniteľné výnosy za príslušné zdaňovacie obdobie neprevyšujú sumu **49 790 €**.

Zákon o dani z príjmov taktiež špecifikuje podmienky, kedy daňovník nemôže byť mikrodaňovník, a to v prípade, ak:

- je závislou osobou a realizuje kontrolovanú transakciu,
- bol naňho vyhlásený konkurz, vstúpil do likvidácie alebo má povolený splátkový kalendár,
- jeho zdaňovacie obdobie je kratšie ako 12 kalendárnych mesiacov.

Hranica zdaniteľného príjmu je stanovená podľa § 4 ods. 1 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty. Do tejto hranice sa nezapočítavajú napríklad dividendy, oslobodený príjem z predaja obchodného podielu, príjem z dotácie na podporu udržania zamestnanosti a oslobodené príspevky spojené s pandémiou.

Postavenie mikrodaňovníka prináša subjektom rôzne daňové a účtovné výhody, medzi ktoré patrí znížená sadzba dane z príjmov, výhodnejšie podmienky pri odpisovaní hmotného majetku, tvorbe opravných položiek a odpočte daňovej straty. Podľa predbežných odhadov by sa mali tieto výhody týkať 50 % malých a stredných podnikov vrátane startupov.

Mikrodaňovník si môže uplatniť zníženú sadzbu dane vo výške 15 %.

Výhodnejšie podmienky pri odpisovaní hmotného majetku určuje § 26 ods. 12 ZDP. Podľa § 19 ods. 3 písm. a) ZDP si mikrodaňovník môže pri hmotnom majetku (zaradenom do odpisových skupín 0-4), ktorý je poskytnutý na prenájom, uplatniť ľubovoľnú výšku daňových odpisov. Výhoda uplatnenia daňových odpisov pre mikrodaňovníka vyplýva z § 26 ods. 13 ZDP. Zaradený majetok musí súvisieť s podnikaním, musí byť zaradený v príslušnom zdaňovacom období a nesmie ísť o vozidlá so vstupnou cenou vyššou ako 48 000 €.

Do zdaniteľného príjmu sa u mikrodaňovníka, ktorý vedie podvojnú účtovníctvo, medzi opravné položku zaraďujú podľa § 20 ods. 2 písm. h) ZDP aj nepremlčané pohľadávky.

Mikrodaňovník má právo podľa § 30 ZDP na odpočet daňovej straty počas piatich po sebe nasledujúcich zdaňovacích období. Odpočet daňovej straty si môže uplatniť až do výšky základu dane.

Ako sme už spomínali, v prvých rokoch podnikania majú startupy vysoké náklady a nízke výnosy, preto väčšina novozaložených startupov bude spadať do skupiny mikrodaňovníkov.

2 Cieľ práce

Hlavným cieľom diplomovej práce je prostredníctvom vedeckých metód a získaných poznatkov poskytnúť prehľad o vybraných formách podpory pre startup spoločnosti a ich podpore prostredníctvom daňového systému vo vybraných krajinách Európskej únie. Pre účely záverečnej práce si vybrali pobaltské republiky, a to Estónsko, Litvu a Lotyšsko.

Pre naplnenie hlavného cieľa diplomovej práce sme si stanovili niekoľko parciálnych cieľov. V prvom rade sme v práci charakterizovali rôzne pohľady na pojem startup. Na začiatku prvej kapitoly uvádzame rôzne názory ekonómov, investorov či samotných podnikateľov na startup, nakoľko dodnes neexistuje jednotná definícia tohto pojmu. Taktiež sme definovali niekoľko rozdielov medzi startupom a malým podnikom.

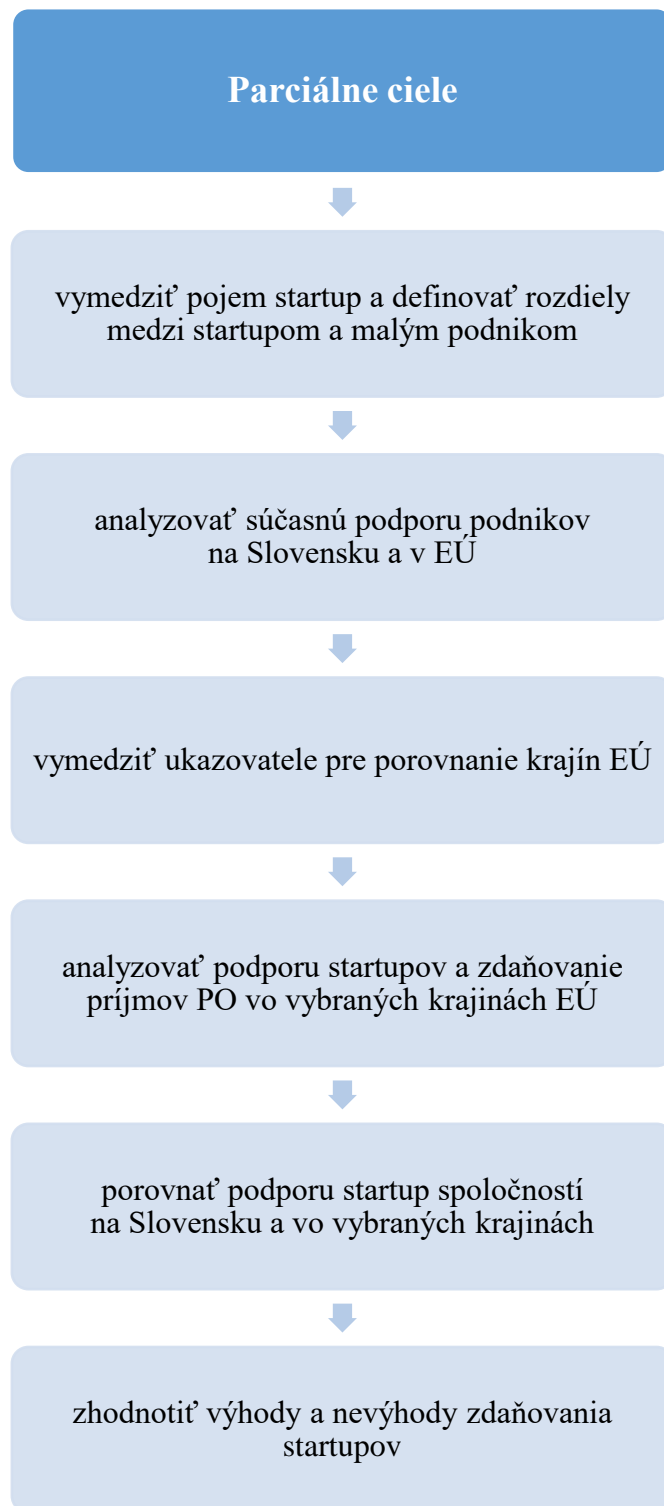
Ďalším parciálnym cieľom bolo analyzovať súčasnú podporu malých a stredných podnikov (s dôrazom na startup spoločnosti) na Slovensku a postavenie dane z príjmov právnických osôb. Taktiež sme analyzovali podporu podnikov celkovo na úrovni Európskej únie.

Ďalej sme si v štvrtej kapitole zvolili dva ukazovatele, na základe ktorých sme porovnali daňové systémy krajín EÚ a ich startupové ekosystémy. Na základe celkovej komparácie krajín EÚ sme si zvolili analýzu pobaltských republík, medzi ktoré zaraďujeme Estónsko, Litvu a Lotyšsko. V rámci týchto krajín sme analyzovali rôzne formy podpory, ktoré sú špeciálne dostupné pre startup spoločnosti v rôznych fázach životného cyklu. Nakoľko majú tieto krajiny veľmi dobre rozvinutý startupový ekosystém, podľa dostupných zdrojov sme pri každej krajine uviedli aj vývoj počtu startupov, ďalej počet zamestnancov pracujúcich v startupoch, daň zo zamestnania platenú startupmi a vývoj investícií do startupov. Vo vybraných krajinách sme venovali pozornosť aj podmienkam zdaňovania príjmov právnických osôb s dôrazom na startup spoločnosti.

Na záver sme na základe získaných informácií porovnali podporu startup spoločností, ich zdaňovanie na Slovensku a vo vybraných krajinách EÚ. Zhodnotili sme taktiež výhody a nevýhody zdaňovania startup spoločností.

Nasledujúca schéma 2 zobrazuje prehľad stanovených parciálnych cieľov.

Schéma 2 Parciálne ciele diplomovej práce

Zdroj: Vlastné spracovanie.

3 Metodika práce a metody skúmania

Objektom skúmania diplomovej práce sú najmä startup spoločnosti, ich podpora a zdaňovanie príjmov právnických osôb vo vybraných krajinách EÚ. Pri vypracovávaní práce sme vychádzali najmä z elektronických zdrojov, zákonov, odborných článkov a stránok spoločností zaoberajúcimi sa daňovým poradenstvom. Hlavným dôvodom pre čerpanie informácií z internetových zdrojov je najmä priebežná aktualizácia údajov, nakoľko sa údaje k danej problematike neustále vyvíjajú.

Najviac používanou metódou skúmania v práci je analýza, ktorou sme rozložili dôležitejšie údaje a hľadali medzi nimi súvislosti. Na dosiahnutie stanoveného cieľa sme aplikovali taktiež abstrakciu, syntézu a komparáciu. Dôležité údaje sme pre prehľadnosť práce spracovali do tabuliek, grafov a schém.

Primárnym východiskom pre naplnenie hlavného cieľa diplomovej práce bolo získanie relevantných zdrojov k danej téme, štúdium slovenskej a zahraničnej literatúry pričom sme využili metódu literárneho rešeršu. Následne sme tieto údaje zhromaždili, pričom sme využili metódu abstrakcie pre vyčlenenie najdôležitejších informácií, ktoré sme ďalej spracovali. V prvej kapitole sme priblížili pohľad zahraničných, ale aj domácich autorov na danú problematiku, pričom sme prvý krát využili metódu syntézy, teda spojili sme viaceré časti do jedného celku a sledovali medzi nimi súvislosti. Ďalej sme analyzovali formy podpory startupov na Slovensku a na úrovni Európskej únie.

Podľa zvolených ukazovateľov sme v štvrtej kapitole záverečnej práce analyzovali daňovú konkurencie-schopnosť a startupové ekosystémy všetkých krajín Európskej únie. Zo získaných výsledkov sme následne vybrali z pomedzi krajín Európskej únie pre dostatok informácií a priaznivého startupového prostredia práve pobaltské republiky. V praktickej časti sme čerpali informácie potrebné pre analýzu startupov najmä z takzvaných one-stop-shop, respektíve startupových webových stránok Estónska, Lotyšska a Litvy, na ktorých sme našli všetko potrebné či už o podpore startupov, štatistiky startupov či zdaňovania príjmov právnických osôb. Metódu syntézy, teda spájanie jednotlivých zložiek do celku, sme využili napríklad aj pri identifikovaní podpory startupov v pobaltských republikách. Podľa dostupných zdrojov sme zmapovali na grafoch vývoj počtu startupov, počet zamestnancov pracujúcich v startupoch, daň platenú startupmi zo zamestnania či vývoj investícií do startupov. V záverečnej časti štvrtej kapitoly sme pre porovnanie podpory startupov na Slovensku a v pobaltských republikách využili metódu komparácie. Na záver sme interpretovali výsledky práce a zhodnotili sme výhody a nevýhody zdaňovania startupov.

4 Výsledky práce a diskusia

V štvrtej kapitole diplomovej práce si na základe zvolených ukazovateľov porovnáme v rámci krajín Európskej únie daňové systémy krajín a startupové ekosystémy krajín v jednotlivých krajinách. Ďalej sa budeme venovať podpore startupov v pobaltských republikách, medzi ktoré patrí Estónsko, Litva a Lotyšsko. Podpora startupov je v týchto krajinách na vysokej úrovni, nakoľko startupy sú podporované vládou prostredníctvom cielených opatrení v ekonomickej a hospodárskej oblasti, je tu moderné školstvo, množstvo druhov finančnej podpory a množstvo programov navrhnutých špeciálne pre startupy v rôznych fázach životného cyklu. Okrem iného vlády jednotlivých pobaltských republík vyvinuli priaznivý daňový systém pre začínajúce podniky a vydávajú povolenia na prechodný pobyt (takzvané startup víza). V rámci každej krajiny sa budeme venovať startupovému ekosystému, podpore startupov prostredníctvom programov a zdaňovaniu príjmov právnických osôb. V neposlednom rade poukážeme na výhody a nevýhody zdaňovania startupov vo vybraných krajinách.

4.1 Vybrané ukazovatele pre porovnanie krajín Európskej únie

V tejto podkapitole si bližšie rozoberieme medzinárodný index daňovej konkurencieschopnosti a Globálny index startupového ekosystému.

4.1.1 Medzinárodný index daňovej konkurencieschopnosti

V súčasnosti patrí štruktúra a výška daní medzi hlavné faktory, na základe ktorých sa investori či podnikatelia rozhodujú, kde investovať a podnikat'. Nielen vo svete, ale aj v Európskej únii nájdeme rozdiely medzi daňovými systémami krajín. Organizácia Tax Foundation vytvorila Medzinárodný index daňovej konkurencieschopnosti (Tax Competitiveness Index). Index porovnáva konkurencieschopnosť 37 krajín OECD, pričom kladie dôraz na dôležité aspekty daňovej politiky, a to konkurencieschopnosť a neutralitu. V rámci daňových systémov porovnáva celkovo 40 premenných a výsledky rozdeľuje do 5 kategórií.³¹ Pre účely diplomovej práce sme z výsledkov Medzinárodného indexu daňovej konkurencieschopnosti 2021 vybrali len krajiny Európskej únie a zostavili tabuľku č. 2 s celkovým skóre krajiny a poradím dane z príjmov právnických osôb.

³¹ TAX FOUNDATION. International Tax Competitiveness Index 2021. [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/2021-international-tax-competitiveness-index/>

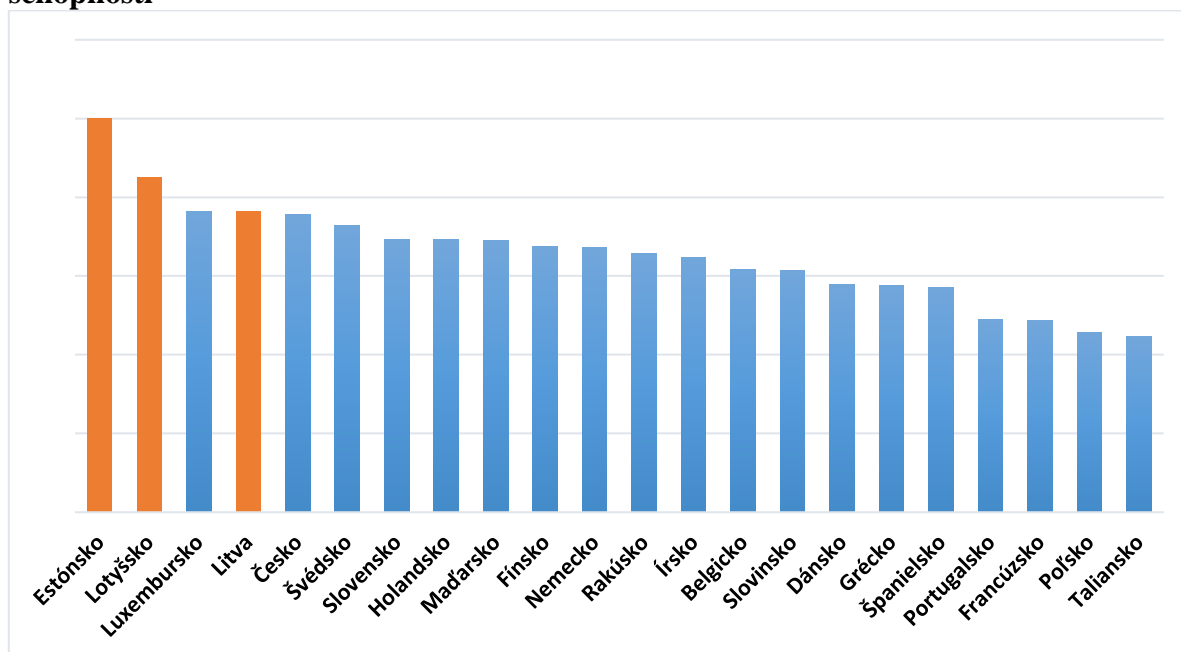
Tab. 2 Hodnotenie daňového systému krajín EÚ na základe medzinárodného indexu daňovej konkurencieschopnosti

Poradie z 37	Krajina	Celkové skóre	Poradie daň z príjmov PO
1.	Estónsko	100	3
2.	Lotyšsko	85,1	2
5.	Luxembursko	76,5	25
6.	Litva	76,5	4
7.	Česko	75,5	8
8.	Švédsko	72,9	9
11.	Slovensko	69,3	19
12.	Holandsko	69,2	24
13.	Maďarsko	69	6
15.	Fínsko	67,4	7
16.	Nemecko	67,2	27
18.	Rakúsko	65,7	21
19.	Írsko	64,7	5
23.	Belgicko	61,6	15
25.	Slovinsko	61,3	12
28.	Dánsko	57,9	16
29.	Grécko	57,5	22
30.	Španielsko	57,1	32
34.	Portugalsko	49	35
35.	Francúzsko	48,7	34
36.	Poľsko	45,7	14
37.	Taliano	44,6	30

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Medzinárodného indexu daňovej konkurencieschopnosti 2021.

Podľa výsledkov štúdie má Estónsko už ôsmi rok po sebe najkonkurencieschopnejší daňový systém v rámci krajín OECD, a to najmä vďaka štyrom pozitívnym vlastnostiam daňového systému. Medzi to patrí 20 % sadzba dane z príjmu právnických osôb uplatňovaná len na rozdelený zisk, ďalej 20 % jednotná daň z príjmu fyzických osôb, ktorá sa nevzťahuje na príjem z dividend fyzických osôb, ďalej daň z nehnuteľnosti sa vzťahuje iba na hodnotu pôdy a v neposlednom rade daňový systém oslobodzuje 100 % zahraničných ziskov domácich firiem od domáceho zdanenia. Na druhom mieste sa umiestnilo Lotyšsko, na piatom mieste Luxembursko a na šiestom mieste je Litva. Slovensko sa v rámci tejto štúdie umiestnilo celkovo na 11. mieste, čo predstavuje relatívne dobré umiestnenie. Najmenej konkurenčný daňový systém má podľa tejto štúdie Taliansko, ktoré sa umiestnilo na 37. mieste. Výsledky štúdie sú zobrazené aj na nasledujúcom grafe č. 2. Oranžovou farbou sú zvýraznené pobaltské republiky, ktorým sa budeme venovať v nasledujúcich podkapitolách diplomovej práce.

Graf 2 Krajiny EÚ zoradené podľa Medzinárodného indexu daňovej konkurencieschopnosti

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Medzinárodného indexu daňovej konkurencieschopnosti 2021.

4.1.2 Globálny index startupového ekosystému

Globálny index startupového ekosystému komplexne hodnotí startupové ekosystémy po celom svete. Celkovo je hodnotených 100 krajín a 1 000 miest z celého sveta. Pre účely diplomovej práce sme sa zamerali na hodnotenie krajín Európskej únie, pričom sme z tohto hodnotenia vybrali len krajiny EÚ a zostavili tabuľku. V nasledujúcej tabuľke č. 3 vidíme hodnotenie krajín EÚ na základe globálneho indexu startupového ekosystému. Každá krajina je hodnotená na základe kvantity startupov, kvality startupov a podnikateľského prostredia. Tieto tri zložky sú základom pre celkové hodnotenie. V prípade kvantity startupov sa berie do úvahy okrem počtu startupov v krajine aj podpora organizácií, prístup k financovaniu, počet co-workingových priestorov, počet akceleratorov a počet startupov v prípravnej fáze. V prípade kvality startupov sa analyzuje napríklad počet zamestnancov na jeden startup, počet jednorozčcov v krajine, celkové investície súkromného sektora do startupových ekosystémov či svetové startupové podujatia. Hodnotenie podnikateľského prostredia sa zameriava na všeobecné ukazovatele spojené s infraštruktúrou, rýchlosť založenia spoločnosti, jednoduchosť podnikania, rýchlosť internetu, investície do výskumu a vývoja, dostupnosť technologických služieb, počet patentov na obyvateľa či úroveň znalosti anglického jazyka.³²

³² STARTUP GENOME. The Global Startup Ecosystem Report 2021. [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné na: <https://startupgenome.com/report/gser2021>

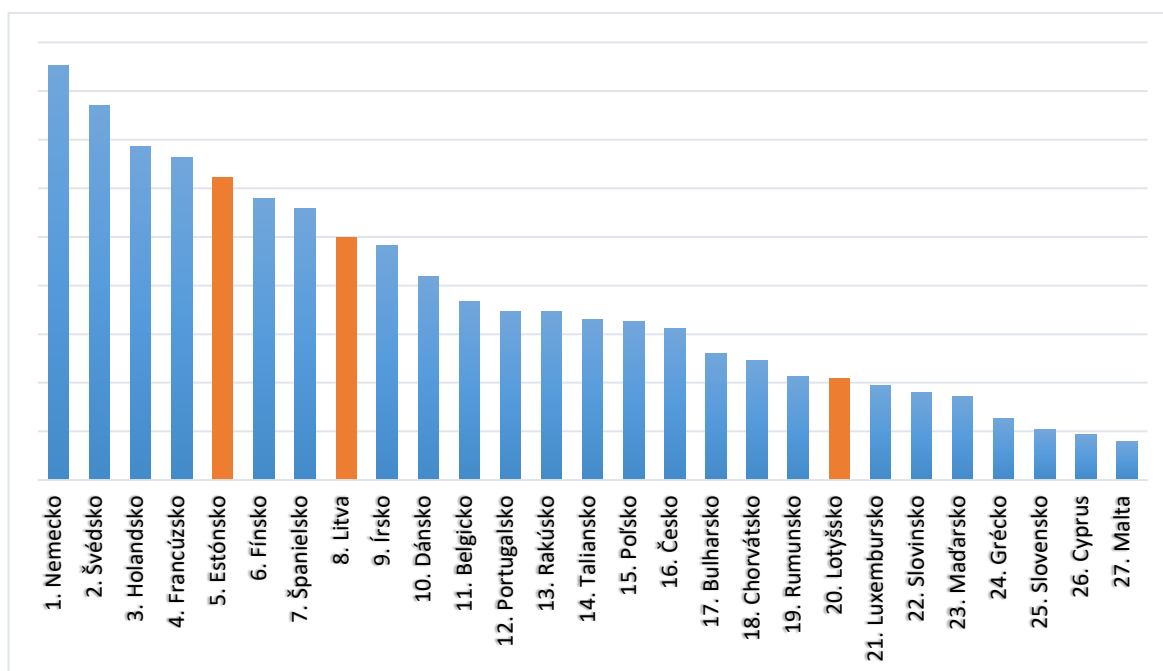
Tab. 3 Hodnotenie startupového ekosystému krajín EÚ na základe globálneho indexu

Poradie zo 100	Krajina	Kvantitatívne skóre	Kvalitatívne skóre	Podnikateľské skóre	Celkové skóre
5.	Nemecko	3,64	9,92	3,49	17,053
6.	Švédsko	2,4	9,24	3,78	15,423
11.	Holandsko	3,44	6,95	3,3	13,701
12.	Francúzsko	3,03	6,85	3,41	13,286
13.	Estónsko	3,19	5,77	3,47	12,428
14.	Fínsko	2,68	5,26	3,64	11,582
15.	Španielsko	3,48	4,35	3,31	11,147
16.	Litva	3,77	2,98	3,25	9,992
18.	Írsko	2,51	3,68	3,44	9,633
22.	Dánsko	2,04	2,68	3,65	8,368
23.	Belgicko	2,07	1,98	3,31	7,359
27.	Portugalsko	1,6	2,53	2,81	6,939
28.	Rakúsko	1,75	1,67	3,52	6,936
29.	Taliansko	1,68	1,87	3,06	6,602
30.	Poľsko	1,4	1,95	3,17	6,515
32.	Česko	1,24	1,72	3,26	6,226
35.	Bulharsko	1,88	0,58	2,75	5,209
37.	Chorvátsko	0,97	1,06	2,88	4,907
41.	Rumunsko	0,81	0,93	2,52	4,26
42.	Lotyšsko	1,3	0,33	2,55	4,175
43.	Luxembursko	1,21	0,38	2,3	3,886
46.	Slovinsko	1,14	0,29	2,18	3,604
49.	Maďarsko	1,06	0,34	2,04	3,445
54.	Grécko	0,74	0,33	1,46	2,538
56.	Slovensko	0,6	0,21	1,26	2,069
57.	Cyprus	0,55	0,23	1,07	1,854
60.	Malta	0,56	0,16	0,88	1,594

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Správy globálneho startup ekosystému 2021.

Pre lepšiu predstavivosť sme z tabuľky 3 vytvorili aj graf 3. Na základe tabuľky 3, ale aj grafu 3 vidíme, že v rámci krajín EÚ majú najlepší startupový ekosystém Nemecko, ktoré obsadilo 5. miesto zo 100, ďalej na 6. mieste je Švédsko a na 11. mieste je Holandsko. Slovensko obsadilo v tomto hodnotení 56. miesto zo 100, čo je približne priemer, avšak v rámci krajín EÚ je to spolu s Cyprusom a Maltou najhoršie umiestnenie. Oranžovou farbou sú zvýraznené pobaltské republiky, ktorým sa budeme venovať v nasledujúcich podkapitolách diplomovej práce.

Graf 3 Krajiny EÚ zoradené podľa Globálneho indexu startupového ekosystému

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Správy globálneho startup ekosystému 2021.

4.2 Podpora startup spoločností v Estónsku

V tejto kapitole sa budeme venovať podnikaniu v Estónsku, nakoľko krajina má podmienky pre podnikanie startupov na vysokej úrovni a podporuje spoločnosti v každej fáze. Estónsko je malá krajina východnej Európy s populáciou približne 1,3 milióna obyvateľov. V súčasnosti patrí medzi krajiny s najlepším startupovým ekosystémom, nakoľko ponúka začínajúcim podnikateľom rôzne formy podpory, sú tu nízke životné náklady, vysokokvalifikovaná pracovná sila a veľa mladých talentov. Medzi najznámejšie Estónske startupy a zároveň jednorozčce patria spoločnosti Skype, Bolt, Playtech, Wise, Pipe Drive, ID.me a Zego.

Estónsko je často označované ako digitálne najvyspelejší štát na svete, nakoľko využíva v oblasti verejného sektora moderné komunikačné a informačné technológie. Až 99 % verejných služieb je dostupných online 24 hodín denne a 7 dní v týždni. Vďaka moderným elektronickým službám je založenie a prevádzkovanie podniku rýchle a jednoduché. Digitálne podpisy, podávanie elektronického daňového priznania, e-Business Register a dostupnosť verejných záznamov online znížili administratívne náklady a byrokráciu na minimum. Tieto jedinečné digitálne služby uľahčujú vo veľkej miere podnikanie. Okrem iného sa krajina vyznačuje vysoko kvalifikovanou pracovnou silou, čo potvrdzuje aj program pre medzinárodné hodnotenie študentov OECD PISA, podľa ktorého je krajina z hľadiska vzdelania, zručností, kvality životného prostredia, sociálnych väzieb

hodnotená ako nadpriemerná. Estónsky vzdelávací systém je hodnotený ako jeden z najlepších na svete a vyznačuje sa vysokou digitalizáciou. Hlavné mesto Tallin patrí medzi najviac prepojené mesta na svete nakoľko je takmer všade prístupné Wifi pripojenie.³³

V nasledujúcich podkapitolách si priblížime startupový ekosystém a na základe daňového systému objasníme, prečo je Estónsko považované za takzvané „startupové nebo“.

4.2.1 Estónsky startupový ekosystém

Estónsko definuje startup ako podnikateľský subjekt registrovaný v Estónsku, ktorý nie je starší ako 10 rokov (vrátane). Táto spoločnosť je založená za účelom rozvoja obchodného modelu alebo technologického komponentu, má vysoký potenciál globálneho rastu, je inovatívny a výrazne prispieje k rozvoju estónskeho podnikateľského prostredia. Keď startup dosiahne vek 11 rokov, považuje sa už za vyspelú spoločnosť. Startupový sektor patrí v estónskom národnom hospodárstve medzi najrýchlejšie rastúci sektor s priemerným ročným nárastom zamestnanosti o 30 %.

V Estónsku si podnikatelia môžu založiť spoločnosť online prostredníctvom služby **E-Residency**. Táto služba je prevádzkovaná vládou a ponúka podnikateľom z celého sveta jednoducho založiť a prevádzkovať podnik sídliači v európskej únii. Estónsky obchodný zákonník definuje celkovo 5 foriem podnikania, avšak najčastejšou formou podnikania startupov je spoločnosť s ručením obmedzením (private limited company - OÜ). Náklady na založenie tejto spoločnosti (takzvaný štátny poplatok) prostredníctvom notára sú vo výške 145 eur, v prípade založenia spoločnosti elektronicky sú vo výške 190 eur. Tento štátny poplatok si podnikatelia môžu uplatniť ako daňový výdavok. Minimálne základné imanie je vo výške 2 500 €, pričom vklad môže byť splatený buď v peňažnej alebo nepeňažnej forme.

Startup Estonia poskytuje startupom štyri rôzne reprezentačné programy, ktoré kategorizujú startupy na základe štádia, v ktorom sa aktuálne nachádzajú. Jednotlivé programy zahŕňajú mentoring a rôzne podujatia, inkubátory a akcelerátory, co-workingové centrá, financovanie, poradenstvo v oblasti obchodu, účtovníctva, daní a práva. Tieto programy poskytuje celkovo 110 organizácií. Medzi Estónske reprezentačné programy patria:³⁴

- *Startup Mindset*
- *Pre-Startup*

³³ STARTUP ESTONIA. Why Estonia. [online]. [cit. 2021-10-28]. Dostupné na: <https://startupestonia.ee/why-estonia>

³⁴ STARTUP ESTONIA. Startup Ecosystem. [online]. [cit. 2021-10-25]. Dostupné na: <https://startupestonia.ee/startup-ecosystem>

- *Startup*
- *Scaleup*

Startup Mindset v oblasti mentoringu a podujatí zahŕňa programy určené pre žiakov, študentov a mladých ľudí vo veku od 7 do 30 rokov, ktorí ešte nemajú nápad na inovatívny produkt či službu. Cieľom programov je rozšíriť obzor v oblasti podnikania pre tých, ktorí majú záujem o inovatívne projekty zamerané na vytvorenie nových produktov na trhu pomocou technologických nástrojov. V rámci *Startup Mindset* sa organizujú rôzne súťaže podnikateľských nápadov, kde môžu súťažiaci po predstavení svojho nápadu vyhrať finančnú odmenu vo výške 60 000 €. Taktiež sa organizuje podnikateľský festival, na ktorom sa stretáva viac ako 100 svetových rečníkov a 4 000 účastníkov, aby diskutovali o podnikaní, inováciách a nových technológiách. Zdieľajú sa tu aj príbehy úspešných startupov. Súčasťou festivalu sú aj praktické semináre, na ktorých startupy predvádzajú svoje najnovšie inovácie. Programy sú zamerané aj na rast myslenia v oblasti podnikania a vodcovstva pre mladých ľudí, počas ktorého sa rozvíjajú ich vodcovské a analytické zručnosti, tímová spolupráca, taktiež tu získavajú skúsenosti s predajom, marketingom a investíciami. Študenti majú možnosť zúčastniť sa aj programu digitálnych produktov, v rámci ktorého výučba prebieha v známych technologických spoločnostiach, kde sa reálne vyvíjajú rôzne digitálne technológie. Poskytuje sa aj bezplatný program na rozvoj podnikateľských nápadov, ktorý zahŕňa vzdelanie potrebné pre začatie vlastného podnikania. Okrem iného sa poskytujú aj programy určené špeciálne len pre dievčatá/ženy špecializované na IT. V oblasti inkubátorov a akceleratorov poskytujú organizácie financovanie technologických startupov, rozvíjajú environmentálne vzdelanie a podporujú odborníkov v oblasti energetiky. Začínajúce startupové tímy a študenti sa môžu zapojiť do predinkubačného programu a využiť laboratóriá na vytvorenie svojich prvých prototypov. Taktiež aj univerzity poskytujú predinkubačné služby pre všetkých študentov, ktoré zahŕňajú praktické workshopy a mentoring od úspešných podnikateľov z rôznych odvetví vďaka ktorým môžu študenti aplikovať svoje nápady do praxe. Co-workingové centrá ponúkajú startupom kancelárske priestory a inšpiratívne pracovné prostredie, rôzne obchodné a mentoringové lekcie či stretnutia s investormi. Je vytvorené aj detské co-workingové centrum, kde môžu deti rozvíjať svoju fantáziu, objavovať, experimentovať a tvoriť. V rámci financovania je dostupné štipendium v hodnote 1 000 € určené pre najlepšie talenty zaujímajúce sa o IT a startupy.

Program *Pre-startup* je určený pre tých, ktorí majú nápad na inovatívny produkt či službu s jasným obchodným cieľom, avšak chýbajú im financie na vytvorenie prvého

prototypu, testovanie nápadu so zákazníkmi alebo hľadajú tímových partnerov. Prostredníctvom rôznych podujatí majú začínajúci podnikatelia možnosť získať skúsenosti s tímovou prácou, vybudovať vlastný tím na vývoj prototypu s obchodným modelom či získať znalosti v oblasti podnikania, marketingu a predaja vďaka mentorským a podporným sieťam. Pre startupy v tomto programe sú taktiež k dispozícii akcelerátory, inkubátory, co-workingové centrá a financovanie, ktoré sú navrhnuté špeciálne pre túto fázu životného cyklu.

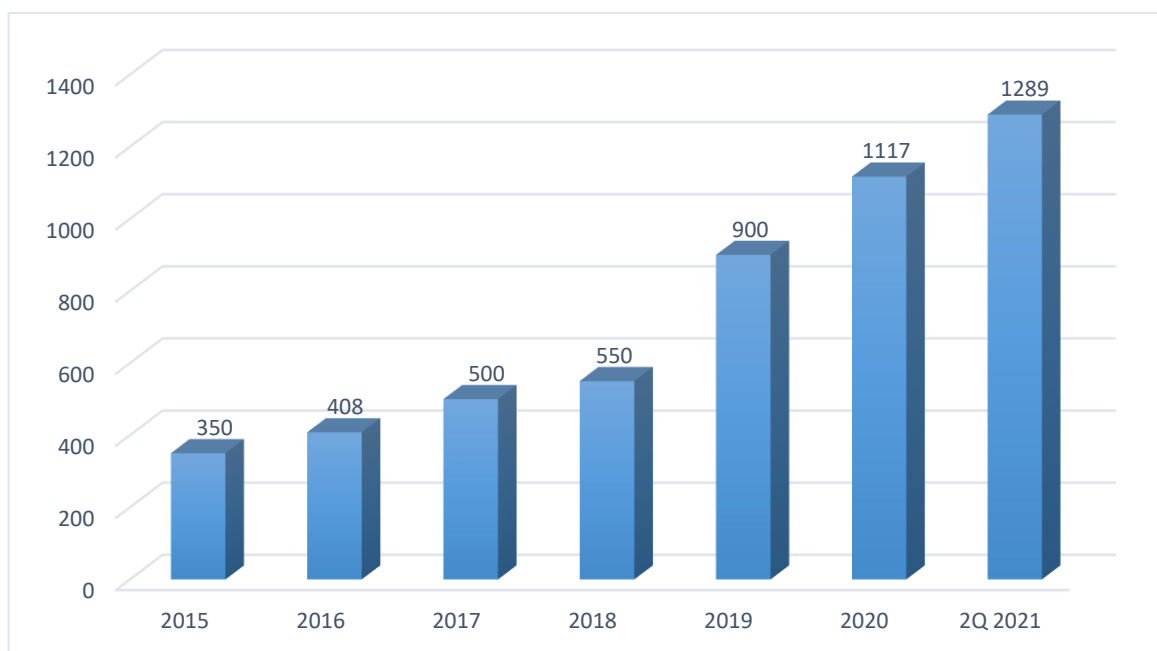
Program *Startup* je určený pre podnikateľov, ktorí majú vytvorenú spoločnosť, podpísanú akcionársku zmluvu medzi zakladateľmi a chcú urýchliť svoje podnikanie prostredníctvom anjelských investorov, akcelerátorov a investičných fondov. Partneri programu pripravujú startupy na overenie trhu a škálovanie. Pre startupy v tomto programe sú taktiež k dispozícii akcelerátory, inkubátory, co-workingové centrá a financovanie, ktoré sú určené špeciálne pre startupy v tejto fáze životného cyklu.

Program *Scaleup* je určený pre startupy, ktorých produkt je už vytvorený a overený zákazníkmi, majú finančné prostriedky a chcú rásť globálne. Pre startupy v tomto programe sú k dispozícii rôzne podujatia, mentoring, akcelerátory, inkubátory, co-workingové centrá a financovanie.

V januári 2017 Estónsko spustilo program **Startup Visa**. Vízum je určené pre podnikateľov z krajín mimo Európskej únie, aby mohli pracovať pre estónske startupy, premiestnili sem svoj existujúci startup alebo založili startup v Estónsku za zvýhodnených podmienok. Aj napriek súčasnej pandémie Covid-19 je program úspešný a naďalej prináša talenty zo zahraničia a pomáha startupom presťahovať sa do Estónska. Podľa odhadov je 20 % startupov založených vďaka programu Startup Visa, ktorý významne prispieva k rozvoju estónskeho ekosystému.

Vďaka vysokej podpore startupov v Estónsku ich počet neustále rastie. V súčasnosti je v estónskej databáze evidovaných 1289 startupov. Vývoj počtu startupov od roku 2015 až po súčasnosť môžeme vidieť na nasledujúcom grafe č. 4.

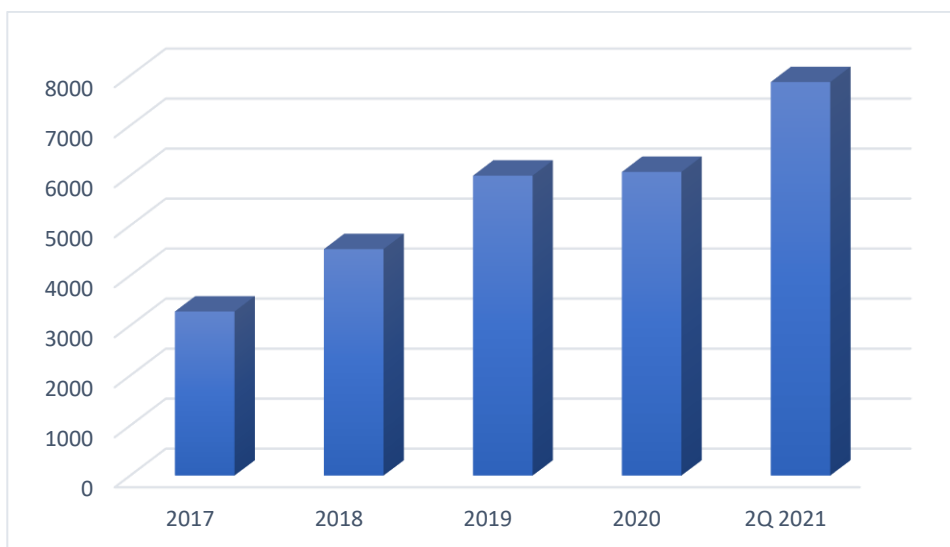
Graf 4 Vývoj počtu startupov v Estónsku

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa informácií dostupných na stránke www.startupestonia.ee.

S pribúdajúcim počtom startupov rastie v Estónsku aj zamestnanosť. Podľa štatistík Estónskeho daňového a colného úradu estónske startupy ku koncu roka 2020 zamestnávali 6 072 ľudí. V prvom polroku 2021 pracovalo v startupoch 7 869 ľudí. Vzhľadom na relatívne malú populáciu krajiny môžeme povedať, že každý 87. zamestnanec v Estónsku je súčasťou startupu. Vývoj zamestnanosti v startupoch od roku 2017 po súčasnosť môžeme vidieť na nasledujúcom grafe č. 5.

Graf 5 Vývoj počtu zamestnancov v Estónskych startupoch

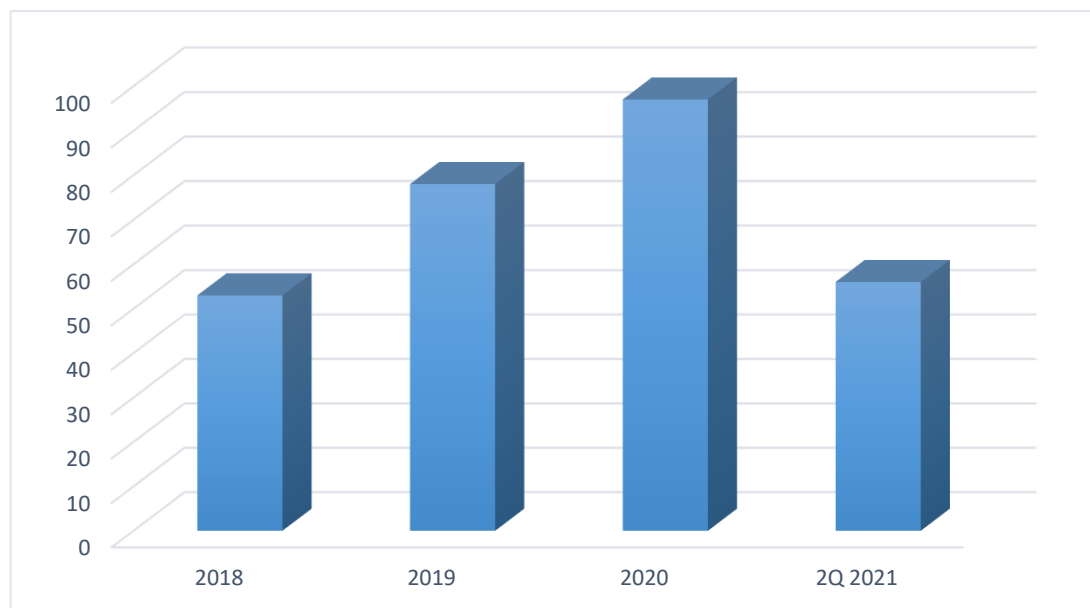
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa informácií dostupných na stránke www.startupestonia.ee.

Dôležitým ukazovateľom prínosu startupov v ekonomike je daň zo zamestnania, ktoré platia startupy. Zamestnávateľ platí za zamestnanca sociálnu daň z doplnkových dávok

a daň z poistenia z nezamestnanosti. Sadzba sociálnej dane je celkovo 33 %, z toho 20 % je sociálne poistenie a 13 % zdravotné poistenie. Okrem sociálnej dane zamestnávateľ platí z hrubej mzdy aj daň z poistenia v nezamestnanosti vo výške 0,8 %.

V roku 2018 bola daň zo zamestnania začínajúcich podnikateľov 53 miliónov eur, v roku 2019 vzrástla o 47 % na 78 miliónov eur. V dôsledku pandémie koronavírusu bol v roku 2020 ročný rast len o 24 % na 97 miliónov eur. V prvom polroku 2021 bola zaplatená daň zo zamestnania doposiaľ vo výške 56 miliónov eur. Vývoj daní zo zamestnania platených startupmi od roku 2018 po súčasnosť môžeme vidieť na nasledujúcom grafe č. 6.

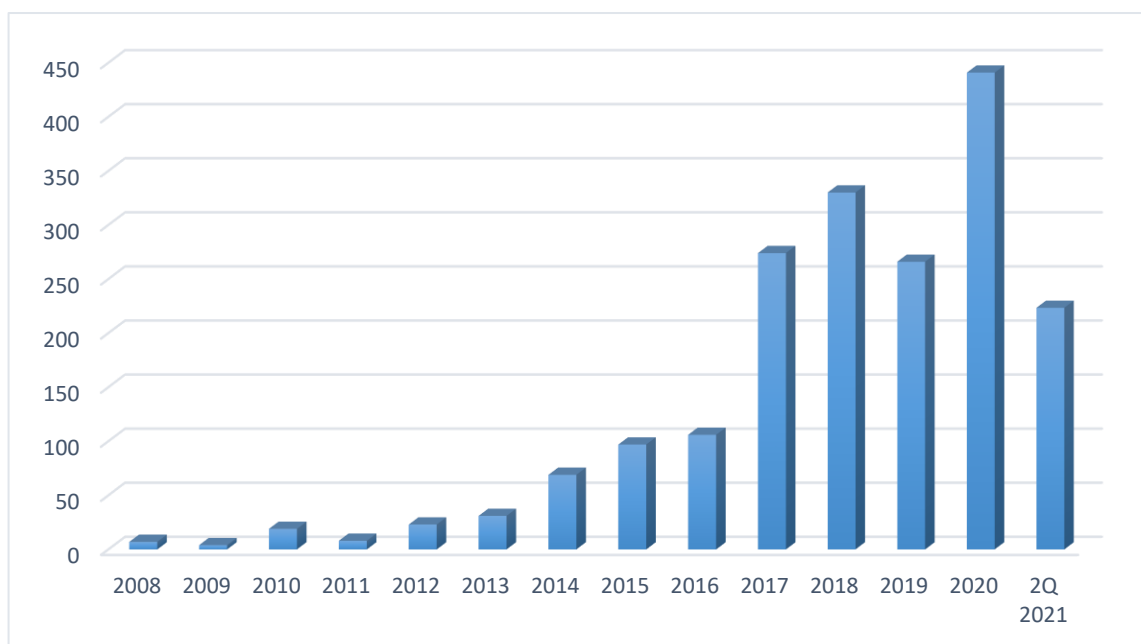
Graf 6 Daň zo zamestnania platená startupmi v mil. €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa informácií dostupných na stránke www.startupestonia.ee.

Estónsko je pre investorov veľmi atraktívna krajina, a to najmä kvôli vynikajúco nastavenej obchodnej politike. Na nasledujúcom grafe môžeme vidieť vývoj investícií do startupov od roku 2008 až po rok 2021. Vidíme, že počet investičných obchodov do startupov neustále rastie. V roku 2008 predstavovali investície celkovú výšku 7 miliónov eur. V roku 2020 bolo uzavretých celkovo 76 investičných obchodov a celková výška investícií do startupov bola vo výške 414 miliónov eur. V prvom polroku 2021 bolo uzavretých 45 investičných obchodov (o 10 viac ako v prvom polroku 2020) a celková suma investícií bola 223,4 milióna eur, čo doposiaľ predstavuje najvyššiu polročnú investíciu. Vývoj investícií do estónskych startup spoločností od roku 2008 po súčasnosť môžeme vidieť na nasledujúcom grafe č. 7.

Graf 7 Vývoj investícií do estónskych startup spoločností

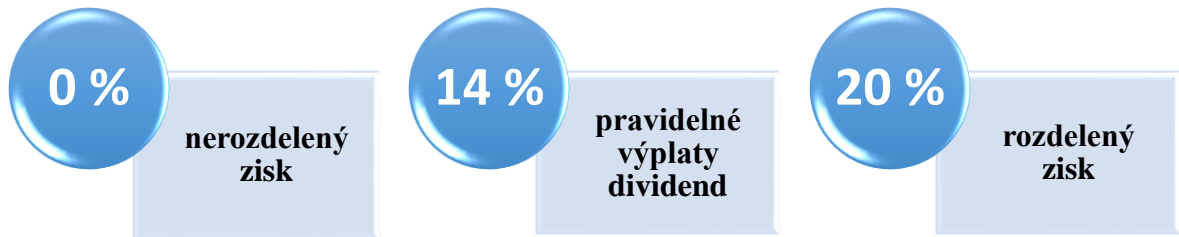
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa informácií dostupných na stránke www.startupestonia.ee.

4.2.2 Zdaňovanie príjmov právnických osôb v Estónsku

Estónsky daňový systém sa vo všeobecnosti vyznačuje jednoduchosťou, širokým daňovým základom a nízkymi sadzbami. Estónsko sa označuje aj ako „startupové nebo“, nakoľko má najliberálnejší daňový systém na svete s nulovou sadzbou dane z príjmov právnických osôb. Jedinečný estónsky daňový systém bol zavedený v roku 2000. Princíp zdanenia spoločností spočíva v tom, že predmetom dane je len **rozdelený zisk**. V tomto prípade sa uplatňuje sadzba dane **14 % a 20 %** (vypočítané ako 14/86 a 20/80). Znížená sadzba dane z príjmov právnických osôb pri riadnom rozdeľovaní zisku z 20 % na 14 %, avšak len v prípadoch, keď sa dividendy vyplácajú pravidelne.

V prípade, ak startup dosiahne zisk a tento zisk následne reinvestuje (zisk ostane v spoločnosti a použije sa ďalej na rozvoj podnikania) sa nezdaňuje. **Nerozdelený zisk** nie je predmetom dane, takže startup nebude platiť žiadnu daň, respektíve **0 %**. Tento systém je navrhnutý pre pomoc začínajúcim podnikom na podporu ich činnosti a rastu.

Schéma 3 Korporátna daň z príjmov v Estónsku

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Predmetom dane z príjmov právnických osôb sú *vyplatené dividendy* (v peňažnej či nepeňažnej forme), *dary*, *dotácie*, *vedľajšie náklady na mzdy zamestnancov*, *reprezentačné náklady nad zákonný limit* či *výdavky, ktoré priamo nesúvisia s podnikaním*. Dary, dotácie a náklady na reprezentáciu upravuje estónsky zákon o dani z príjmov v § 49. Dar ako nedaňový náklad považujú vtedy, ak ho príjemca nezdanil 20 % zrážkovou daňou. Darované tovary a služby, ktoré sú využité ako reklamné predmety, v hodnote do 10 € bez DPH sa nezdaňujú. Daň sa nevyrubuje v prípade darov, ktoré spoločnosť poskytla neziskovej organizácii. V prípade reprezentačných nákladov (napríklad na stravu alebo ubytovanie obchodných partnerov) zákon povoľuje daňovo uznať časť nákladov, a to v celkovej výške 32 € za kalendárny mesiac. Ak si spoločnosť túto časť nákladov v zdaňovacom období neuplatní (alebo si uplatní len časť), neuplatnenú čiastku si môže uplatniť v nasledujúcom období do konca roka. Výdavky, ktoré nesúvisia s podnikaním sú definované v § 51 estónskeho zákona o dani z príjmov. Medzi tieto výdavky sú zaradené napríklad úroky z omeškania, ekologické poplatky, zákonné pokuty či náklady na nákup služby nesúvisiacej s podnikaním. Vedľajšie náklady na mzdy zamestnancov upravuje § 48 estónsky zákon o dani z príjmov a zahŕňajú náklady na tovary, služby, dary alebo iné výhody, ktoré sú poskytnuté zamestnancom v peňažnej forme. Za vedľajšiu mzdu sa považuje aj ak zamestnávateľ pokrytie zamestnancovi nákladov na bývanie (buď čiastočné alebo úplné), nahradí mu cestovné výdavky na pracovné cesty nad limit zákona, alebo mu dá do užívania motorové vozidlo.

Vyplácanie dividend, alebo iné rozdelenie zisku upravuje § 50 estónsky zákon o dani z príjmov. Pre pravidelné vyplácanie dividend vláda zaviedla v roku 2018 zníženú sadzbu dane vo výške 14 %. Znížená sadzba dane sa uplatní automaticky na zisk, ktorý je rovný alebo nižší ako priemerný zisk vyplatený za posledné tri roky (za ktoré platila spoločnosť daň z príjmu). Do tohto zisku sa nezahŕňajú príjmy, ktoré majú charakter dividend prijatých

zo zahraničia (tieto dividendy sú oslobodené od dane). V prípade dividend a úrokov vyplácaných spoločnostiam sa vo všeobecnosti neuplatňuje zrážková daň voči daňovým nerezidentom. Avšak spoločnosti, ktoré platia daň z príjmu 14 %, musia dodatočne zraziť daň z príjmu vo výške 7% z dividend, ktoré sú vyplácané fyzickým osobám (ktoré nie sú estónskym daňovým rezidentom). V tomto prípade existujú zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia, ktoré má uzatvorené Estónsko s inými krajinami, ktoré daň vo výške 7 % môžu znížiť. Zrážková daň vo výške 7 % sa neuplatňuje na dividendy vyplácané právnickým osobám, a to bez ohľadu na to, kde majú daňovú rezidenciu. Výplata licenčných poplatkov podlieha podľa estónskeho zákona o dani z príjmov zrážkovej dani 10 %. Nakoľko je Estónsko členským štátom EÚ, licenčné poplatky sa nezdaňujú, ak sú vyplatené v rámci EÚ medzi spriaznenými osobami so vzájomnou účasťou 25 % a dĺžkou vzťahu 2 roky.³⁵

V Estónsku sa nepodáva daňové priznanie právnických osôb ročne ako na Slovensku. Od roku 2019 je zdaňovacie obdobie pre právnické osoby podľa estónskeho zákona o dani z príjmov **kalendárny mesiac**. Znamená to, že daň z príjmov za **rozdelený zisk** musí spoločnosť platiť mesačne do 10. dňa nasledujúceho mesiaca na základe elektronicky podaného daňového priznania. Napríklad ak spoločnosť dosiahne zisk v januári 2022 vo výške 100 000 €, ktorý chce rozdeliť, musí zaplatiť daň vo výške 20 % prostredníctvom daňového priznania najneskôr do 10. februára 2022. V tomto prípade zaplatí daň vo výške 20 000 € a vyplatí čistý zisk vo výške 80 000 €. Taktiež si spoločnosti v Estónsku nemôžu uplatniť pripočítateľné a odpočítateľné položky k základu dane či odpočítať daňovú stratu.

Estónsky daňový a colný úrad zriadil elektronický systém podávania daňových priznaní „**e-Tax**“. Tento systém umožňuje podávať elektronicky daňové priznania k dani z príjmov právnických osôb, fyzických osôb, k spotrebným daniam a podávať colné vyhlásenia. Každý rok sa približne 98 % všetkých daňových priznaní v Estónsku podáva elektronicky. Daňový nerezidenti si pri podávaní daňového priznania môžu zvoliť daňového zástupcu. Daňový zástupca musí mať od daňového a colného úradu oprávnenie na činnosť zastupovania nerezidenta pri plnení daňových povinností.

Na konci každého účtovného obdobia majú spoločnosti povinnosť vypracovať výročnú správu, ktorá obsahuje ročnú účtovnú závierku a správu o hospodárení. K výročnej správe by mala byť taktiež priložená správa audítora a návrh na rozdelenie zisku za účtovný

³⁵ ACCACE. Estónska daň. [online]. [cit. 2021-10-30]. Dostupné na: <https://accace.sk/estonska-dan-news-flash/>

rok. Pre spoločnosti je dostupný jednoduchý webový účtovný softvér „**e-Financials**“, kde si môžu viesť účtovníctvo samostatne.

4.3 Podpora startup spoločností v Litve

Litva je krajina východnej Európy s populáciou približne 2,8 miliónov obyvateľov. V súčasnosti je Litva zaradená medzi krajiny s najlepším startupovým ekosystémom v Európe. Vyznačuje sa rýchlou a spoľahlivou infraštruktúrou, najrýchlejším verejným Wi-Fi pripojením na svete a takmer všade dostupným 4G pripojením, má k dispozícii veľa mladých a vysokokvalifikovaných talentov, sú tu nízke náklady na podnikanie (napríklad prenájom kancelárií), konkurenčný daňový systém a silná podpora lokálnych investorov či vládnych inštitúcií. Litva má zriadenú elektronickú verejnú správu, vďaka ktorej majú podnikatelia všetky dôležité informácie a služby na jednom mieste, umožňuje rýchlu registráciu a platenie daní a umožňuje daňovníkom podávať daňové priznania elektronicky. Systém daňovej správy založený na elektronickej forme významne prispieva k efektívnej a modernej daňovej správe v Litve.

Najznámejší startup a zároveň litovský jednorozec je Vinted. Medzi ďalšie známe startupy patria Tesonet, Hostinger, KiloHealth či Boredpanda.

4.3.1 Startupový ekosystém v Litve

Hoci je Litva malá krajina, má veľmi dobre rozvinutý startupový ekosystém. Startupový ekosystém sa začal rozvíjať v roku 2011, kedy sa začala vo veľkom vzdelávať spoločnosť a organizovať rôzne podujatia a aktivity zamerané na podporu založenia startupov. V roku 2012 bolo evidovaných v krajine celkovo 122 startupov, v súčasnosti je celkovo evidovaných 1087 startupov.

V Litve si podnikatelia môžu založiť spoločnosť online prostredníctvom Litovského registra právnických osôb. Miestny obchodný zákonník definuje celkovo 5 foriem podnikania, avšak najčastejšou formou podnikania startupov je spoločnosť s ručením obmedzením (private limited liability company UAB). Minimálne základné imanie je vo výške 2 500 € a registrácia spoločnosti trvá približne 1 až 2 týždne.

Vláda a ministerstvo hospodárstva a inovácii venuje startupom značnú pozornosť. V roku 2019 schválil parlament Litovskej republiky oficiálnu právnu definíciu startupov, a to že startup je mikro alebo malý podnik s veľkým potenciálom rozvoja podnikania založený na inováciách a funguje menej ako 5 rokov. Taktiež schválili zvýhodnené podmienky na zdanenie opcí. Tieto podmienky boli prijaté na podporu vzniku a rozvoju startup spoločností, ktoré na začiatku svojho fungovania nedokážu svojim zamestnancom

vyplácať konkurencieschopné mzdy a tak im spoločnosť prideli akcie, t. j. zamestnanci, ktorí nadobudli akcie spoločnosti prostredníctvom opcí a budú ich držať viac ako tri roky, nebudú podliehať dani z príjmov fyzických osôb. Okrem iného vláda podporuje startupy prostredníctvom grantov, investičných fondov, akceleračných programov.

Na podporu pri zakladaní podnikov, podnikania a exportu zriadila vládna inštitúcia jedno kontaktné miesto pre súčasné, ale aj budúce startupy v Litve „Startup Lithuania“. Startup Lithuania pôsobí ako národný sprostredkovateľ startupového ekosystému medzi rýchlo rastúcimi podnikmi, akcelerátormi, fondmi rizikového kapitálu a vládou. Táto platforma publikuje správy o ekosystéme startupov, poskytuje aktualizovanú databázu startupov, a taktiež poskytuje aktuálne informácie ohľadom trhu práce. Okrem iného organizuje startupové podujatia, ktoré zahŕňajú semináre, workshopy, ďalej poskytuje pre startupy poradenstvo, konzultácie či vytváranie sietí.

Startup Lithuania poskytuje startupom tri rôzne reprezentačné programy, ktoré kategorizujú startupy podľa štádia, v ktorom sa aktuálne nachádzajú. Jednotlivé programy zahŕňajú vládnu podporu, pred-akcelerátory a akcelerátory, podporu miestnych ale aj zahraničných investorov, inkubátory a rôzne iné programy na podporu. Medzi reprezentačné programy Litvy patria:³⁶

- *Pre-Startup*
- *Startup*
- *Scale-up*

Program *Pre-Startup* určený pre tých, ktorí majú nápad na inovatívny produkt či službu s jasným obchodným cieľom, avšak chýbajú im financie na vytvorenie prvého prototypu, testovanie nápadu so zákazníkmi alebo hľadajú tímových partnerov. Program *Startup* je určený pre podnikateľov, ktorí majú vyvinutý inovatívny produkt či službu, majú obchodný cieľ a taktiež prvých zákazníkov, avšak potrebujú na urýchlenie svojho podnikania financie od investorov, prostredníctvom akceleratorov alebo investičných fondov. Program *Scale-up* je určený pre startupy, ktorých produkt je už vytvorený, overený zákazníkmi, majú finančné prostriedky, avšak chcú rásť globálne a potrebujú nadviazať spolupráce a mať dostatok finančných zdrojov. Pre startupy vo všetkých fázach je k dispozícii vládna podpora, akcelerátory, lokálny a zahraničný investori a špeciálne

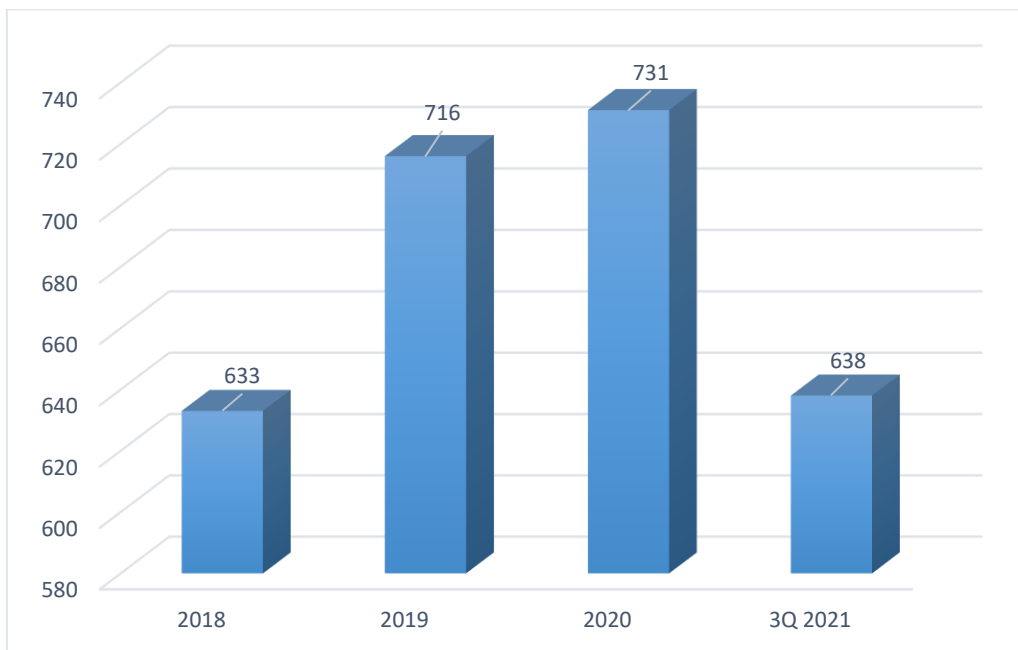
³⁶ STARTUP LITHUANIA. Ecosystem. [online]. [cit. 2021-11-10]. Dostupné na: <https://www.startuplithuania.com/ecosystem/>

podporné programy. Ekosystému ešte chýbajú predakcelerátory a grantové programy pre startupy v štádiu „myšlienky“.

Litva taktiež ponúka startupové víza. Program Startup Visa Lithuania bol spustený v roku 2017 a poskytuje podnikateľom z krajín mimo EÚ jednoduchý vstupný proces do litovského startupového ekosystému. O startup víza môžu podnikatelia požiadať online prostredníctvom online platformy. Zakladatelia startupov môžu v krajine dočasne bývať a majú tu pracovné povolenie na 1 rok s možnosťou predĺženia. Okrem startupových víz pre zakladateľov existujú aj startup víza pre zamestnancov. Zamestnanecké startup víza sú zamerané na podporu integrácie vysokokvalifikovaných pracovníkov z tretích krajín do litovských startup spoločností. Program sa zameriava taktiež na vytvorenie priaznivého podnikateľského prostredia pre rozvoj startupového ekosystému v Litve.

Litva má v databáze startupov evidovaných celkovo 1 087 startupov. Vzhľadom na právnu definíciu startupov sa počet aktívnych startupov mení. V 3. kvartáli 2021 bolo v Litve evidovaných 638 aktívnych startup spoločností. Vývoj počtu aktívnych startupov od roku 2018 až po súčasnosť môžeme vidieť na nasledujúcom grafe č. 8.

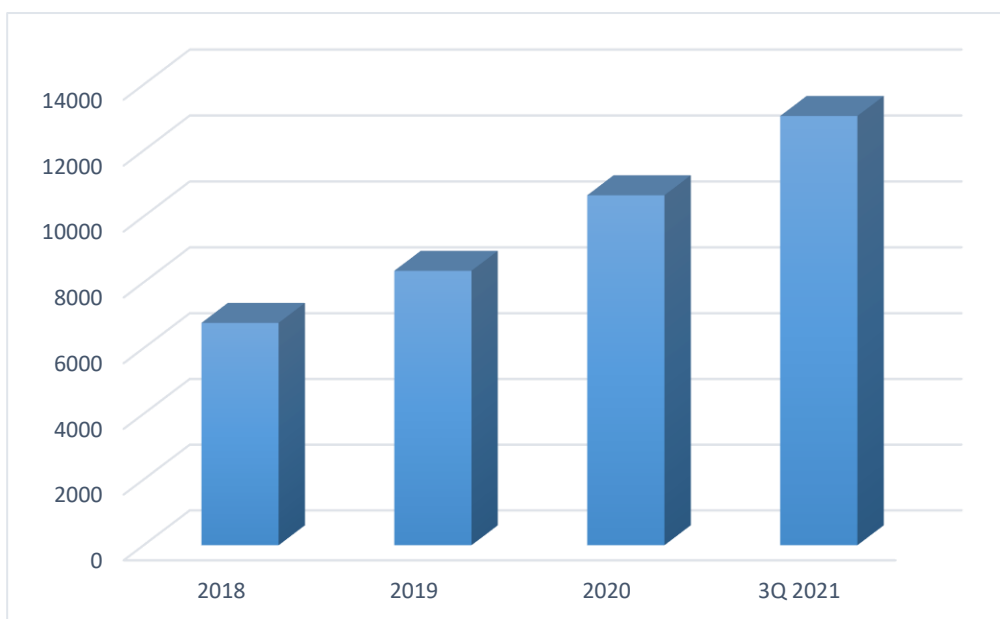
Graf 8 Vývoj počtu startupov v Litve

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa informácií dostupných na stránke www.unicorns.lt.

S pribúdajúcim počtom startupov rastie v Litve aj zamestnanosť. Startupy koncu roka 2020 zamestnávali 10 642 ľudí. V treťom kvartáli 2021 pracovalo v startupoch celkovo 13 048 ľudí. Vývoj zamestnanosti v startupoch od roku 2018 po súčasnosť môžeme vidieť na nasledujúcom grafe č. 9.

Graf 9 Vývoj počtu zamestnancov v Litovských startupoch

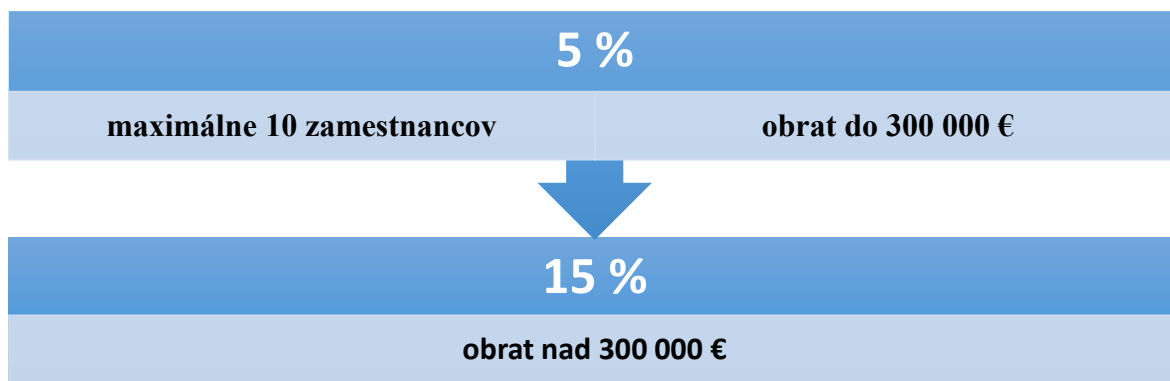

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa informácií dostupných na stránke www.unicorns.lt.

4.3.2 Zdaňovanie príjmov právnických osôb v Litve

Daň z príjmov právnických osôb sa vyberá od spoločností (účtovných jednotiek), ale aj neziskových organizácií, ktoré dosiahli zisk pri vykonávaní obchodnej činnosti. Pre malé a poľnohospodárske spoločnosti, ktoré zamestnávajú maximálne 10 zamestnancov s obratom maximálne 300 000 € za kalendárny rok si môžu uplatniť zníženú sadzbu dane, a to 0 % v prvom roku podnikania a 5 % v ostatných rokoch podnikania. Pre podniky s obratom nad 300 000 € je štandardná daň z príjmu právnických osôb vo výške 15 %. Dividendy a iné príjmy z rozdeleného zisku sa zdaňujú sadzbou 15 %.

Schéma 4 Korporátna daň z príjmov v Litve

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Litva zaviedla 7 slobodných ekonomických zón na rôznych miestach po celej krajine. Tieto zóny poskytujú podnikom, ktoré v nich sídlia, bezkonkurenčné podmienky na rozvoj, podporné služby a daňové stimuly.

Sedem slobodných ekonomických zón zahŕňa: ³⁷

- 0% daň z príjmu právnických osôb za prvých 10 rokov
- 50 % zľava na daň z príjmov PO na nasledujúcich 6 rokov (7,5 % daň)
- 0% daň z dividend
- 0% daň z nehnuteľností

Tab. 4 Daňové stimuly pre firmy v slobodných ekonomických zónach Litvy

<i>Daň zo zisku spoločnosti</i>	0%	7,5%	
<i>Daň z dividend</i>		0%	
<i>Daň z nehnuteľnosti</i>		0%	
<i>Počet rokov</i>	0	10	16

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Spoločnosti si môžu znížiť základ dane prostredníctvom odpočítateľných položiek. Tie zahŕňajú náklady, ktoré vznikli účtovej jednotke pri vykonávaní svojej činnosti.

V Litve môžu spoločnosti odpisovať hmotný a nehmotný majetok rovnomerne, metódou výrobného odpisovania a metódou dvojitého klesajúceho odpisovania. Suma odpisov nesmie presiahnuť maximálne sadzby stanovené zákonom. V nasledujúcej tabuľke 5 sú uvedené vybrané aktíva, ich doba odpisovania a ročná odpisová sadzba, ktoré sú relevantné na daňové účely.³⁸

Tab. 5 Odpisové skupiny v Litve

Aktíva	Doba odpisovania majetku (v rokoch)	Ročná odpisová sadzba (%)
Novostavby využívané na podnikateľskú činnosť	8	12,5
Obytná budova	20	5
Stroje a zariadenia	5	20
Nákladné autá (nie staršie ako 5 rokov)	4	25
Počítačové a komunikačné zariadenia	3	33,3
Softvér	3	33,3

Zdroj: Spracované podľa PWC TAX SUMMARIES.

³⁷ INVEST LITHUANIA. Free Economic Zones. [online]. [cit. 2021-12-06]. Dostupné na: <https://investlithuania.com/free-economic-zones/>

³⁸ PWC TAX SUMMARIES. Lithuania Corporate-Deductions. [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/lithuania/corporate/deductions>

Goodwill je možné daňovo odpísať počas 15 rokov rovnomernou metódou. Výdavky na založenie spoločnosti, úrokové náklady sú všeobecne taktiež daňovo uznané. Úroky, ktoré sú vyplatené spriazneným osobám nie sú daňovo uznateľné ak sú porušené pravidlá podkapitalizácie, prekročené limity pravidla EBITDA alebo úroková sadzba úveru od spriaznenej osoby nezodpovedá primeranej trhovej úrokovej sadzbe. Nevymožiteľné pohľadávky sú odpočítateľné, ak sa preukáže ich nevymožiteľnosť a sú splnené špecifické kritéria. Rezervy na nevymožiteľné pohľadávky nie je možné odpočítať. Pokuty a penále sú vo všeobecne na daňové účely neodpočítateľné. Zákon taktiež definuje výdavky, ktoré je možné odpočítať do určitého limitu. Tieto výdavky zahŕňajú:

- výdavky na údržbu, opravu a rekonštrukciu dlhodobého majetku,
- náklady na služobné cesty,
- výdavky na reklamu a reprezentáciu,
- prirodzené úbytky,
- príspevky a výdavky v prospech zamestnancov,
- špeciálne rezervy úverových inštitúcií a poisťovní,
- členské poplatky a príspevky.

Medzi neodpočítateľné výdavky sa zahŕňajú úroky z omeškania, pokuty, sponzorstvo a dary, odškodné za škody spôsobené účtovnou jednotkou, dividendy inak rozdelené zisky či výdavky súvisiace s precenením dlhodobého majetku a cenných papierov.

Zdaňovacím obdobím pre právnické osoby je podľa litovského zákona o dani z príjmov **kalendárny rok**, prípadne 12-mesačné obdobie. Spoločnosti majú povinnosť podať daňové priznanie za predchádzajúce zdaňovacie obdobie, a to najneskôr do 15.6. nasledujúceho zdaňovacieho obdobia (v prípade kalendárneho roka). Ak daňovníkovi vznikla daňová povinnosť, musí ju uhradiť najneskôr 15.6. daného roka.

4.4 Podpora startup spoločností v Lotyšsku

Lotyšsko je krajina východnej Európy s populáciou približne 1,91 milióna obyvateľov a patrí medzi krajiny s veľmi dobre rozvinutým startupovým ekosystémom. Lotyšsko má tretí najkonkurencieschopnejší systém v OECD podľa medzinárodného indexu daňovej konkurencieschopnosti a v rámci štúdie Doing Business 2020 sa umiestnilo na 19. mieste. Krajina má kvalifikovanú pracovnú silu, veľmi dobre rozvinutú infraštruktúru, nízke životné náklady, nízke náklady na podnikanie a 4G pokrytie po celej krajine. Najznámejší startup a zároveň lotyšský jednorozec je Printful. Medzi ďalšie známe startupy patria Minroa, Twino, Nordigen. Printify či Jeff.

4.4.1 Startupový ekosystém v Lotyšsku

Startupový ekosystém sa v Lotyšsku začal rozvíjať v roku 2016 a vyznačuje sa veľkou podporou vlády a vládnyimi organizáciami. Vláda ponúka startupom celý rad iniciatív a podporných mechanizmov, medzi sú zahrnuté v takzvanom „Welcome Pack“ (uvítacom balíčku)³⁹. Podporné mechanizmy v tomto štátnom balíku sú rozdelené do dvoch kategórií, a to Money (peniaze), ktoré zahŕňajú financovanie a možnosti úspory nákladov a Cool stuff (skvelé veci) zahŕňajú rôzne bonusy a podporu, s ktorými startupy môžu počítať.

Kategória **Money** zahŕňa akceleračné fondy, poukazy na inovácie, výhody zákona o startupoch a podporu medzinárodnej konkurencieschopnosti. V roku 2017 vláda prostredníctvom štátnej rozvojovej banky sprístupnila špeciálny akceleračný fond vo výške 15 miliónov eur na podporu startupov. Následne bol fond rovnomerne rozdelený medzi troch profesionálnych správcov fondov, ktorí ponúkajú startupom rôzne akceleračné programy. Pri každom programe musia startupy splniť určité kritéria. Akceleračný program „BuildIT“ je zameraný na IT a hardvérové startupy z celého sveta, ktoré majú funkčný prototyp. BuildIT ponúka investíciu buď do výšky 50 000 € pre startupy v štádiu pred začatím prípravy alebo do výšky 250 000 € pre startupy v počiatočnej fáze. Program ponúka startupom pracovný priestor, mentoring a kontakty na ázijských a európskych výrobcov a investorov. Akceleračný program „Commercialization Reactor“ je zameraný na startupy zamerané na hlbokú technológiu, teda ich riešenia sú založené na vedeckých výzvach. Tento program ponúka startupom investíciu do výšky 50 000 €, ktoré sú v štádiu pred začatím prípravy alebo do výšky 250 000 € pre startupy v počiatočnej fáze. Akceleračný program „Overkill Ventures“ je zameraný efektívnosť pracovného prostredia a automatizáciu startupov pôsobiacich v oblasti environmentálnej efektívnosti a automatizácie pre B2B spoločnosti. Program ponúka pre startupy v štádiu pred začatím výroby investíciu vo výške 40 000 € a pre startupy v počiatočnej fáze investíciu až do výšky 250 000 €. Akceleračný program „Startup Wise Guys“ je zameraný na startupy pôsobiace v odvetviach B2B a FinTech. Startupom v počiatočnej fáze ponúka investíciu do 30 000 €.

Innovation Voucher (poukaz na inováciu) je vládny finančný podporný nástroj, ktorý ponúka investičná a rozvojová agentúra Lotyšska. Agentúra podporuje lokálnych a medzinárodných podnikateľov od nápadu a koncepcie až po inicializáciu, rozvoj a expanziu. Poukaz je určený pre všetky spoločnosti, vrátane startupov, registrovaných

³⁹ STARTUP LATVIA. Welcome pack. [online]. [cit. 2021-11-30]. Dostupné na: <https://startuplatvia.eu/welcome-pack>

v Lotyšsku. Cieľom je podpora spolupráce medzi priemyslom a výskumnou komunitou. Program ponúka 3 druhy poukážok v hodnote od 5 000 € do 25 000 €.

Lotyšský zákon o startupoch nadobudol účinnosť 1.1.2017⁴⁰. Účelom tohto zákona je podpora zakladania startupov v Lotyšsku, čím sa podporuje výskum a taktiež využívanie inovatívnych nápadov a produktov v hospodárskej činnosti. Zákon určuje programy pomoci, kritéria ich udeľovania a postupy pomoci pre startupy, podmienky kvalifikácie investorov rizikového kapitálu a postupy pre hodnotenie činností startupov. Startup je podľa zákona definovaný ako kapitálová spoločnosť s vysokým ekonomickým potenciálom rastu (bez časového obmedzenia) a sú v ňom zahrnuté tri podporné mechanizmy, ktoré zahŕňajú nízku rovnú sociálnu daň, odpustenie dane z príjmu fyzických osôb a vládne spolufinancovanie vysokokvalifikovaných odborníkov. V Lotyšsku sa musí platiť zo zamestnancovej mzdy sociálne poistenie vo výške 34,09 % (z toho 10,5 % sa strhne zamestnancovi z platu a 23,59 % platí zamestnávateľ – čo predstavuje u zamestnávateľa dodatočné náklady spojené so mzdami). Zákon o startupoch ponúka oprávneným startupom tieto náklady fixovať na paušálne nízku úroveň, a to 340,90 € mesačne za zamestnanca. Táto suma je vypočítaná ako: 34,09 % vynásobených dvomi minimálnymi mzdami (v súčasnosti 500 € mesačne), t. j. $34,09 * 2 * 500 = 340,90$ €. V praxi to znamená, že ak startup vyplatí zamestnancovi napríklad dvojnásobok minimálnej mesačnej mzdy, za sociálne odvody zaplatí len 340,90 €. Zákon o startupoch taktiež ponúka zamestnancom startupov využívať 0 % sadzbu dane z príjmov fyzických osôb. Vláda taktiež ponúka startupom dotáciu na vysokokvalifikovaných zamestnancov, a to až do výšky 45 % nákladov na tohto zamestnanca.

Vláda taktiež podporuje startupy, ktoré chcú expandovať do zahraničia. Pre tieto startupy ponúka tri hlavné podporné aktivity, a to podporu pre výrobné spoločnosti, podporu exportných aktivít a podporu účasti na národných veľtrhoch a výstavách organizovaných lotyšskou investičnou a rozvojovou agentúrou.

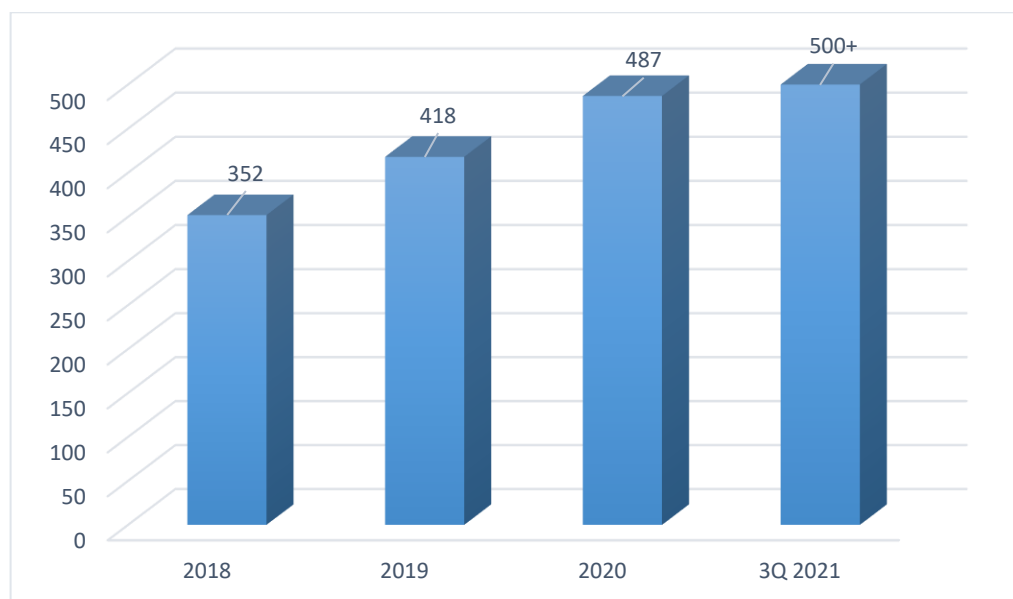
Kategória **Cool suff** zahŕňa podnikateľské inkubátory, posilnenie startupového ekosystému, vývoj startupov, one-stop-shop, startup vízum. V Lotyšsku je celkovo 13 inkubátorov, ktoré pomáhajú podnikateľom s ich podnikateľským nápadom a taktiež so založením alebo rozvojom firmy prostredníctvom školení, mentorskej podpory, grantov a rôznych podujatí. Podporu startupov zabezpečuje okrem verejného sektora aj súkromný sektor, neziskové organizácie a taktiež akademická samospráva. Od roku 2017 má Lotyšsko

⁴⁰ LIKUMI. Law on Aid for the Activities of Start-up Companies. [online]. [cit. 2021-12-01]. Dostupné na: <https://likumi.lv/ta/en/en/id/287272>

jedno kontaktné miesto „Magnetic Latvia Startup“ pre všetkých miestnych, ale aj zahraničných zakladateľov startupu. Okrem iného ponúka aj Startup Vízum pre všetkých zakladateľov startupov z krajín mimo EÚ, ktorí si chcú založiť v Lotyšsku startup. Jeden startup môže mať až päť zakladateľov so startupovým vízom a udeľuje sa na maximálne tri roky. Proces podávania žiadosti trvá jeden mesiac. Cieľom tohto programu je zvýšiť počet inovačných startupov v krajine.

Počet startupov sa Lotyšsku vďaka priaznivým podnikateľským podmienkam neustále zvyšuje. V súčasnosti je v krajine registrovaných viac ako 500 startupov. Vývoj počtu startupov od roku 2018 až po súčasnosť môžeme vidieť na nasledujúcom grafe č. 10.

Graf 10 Vývoj počtu startupov v Lotyšsku

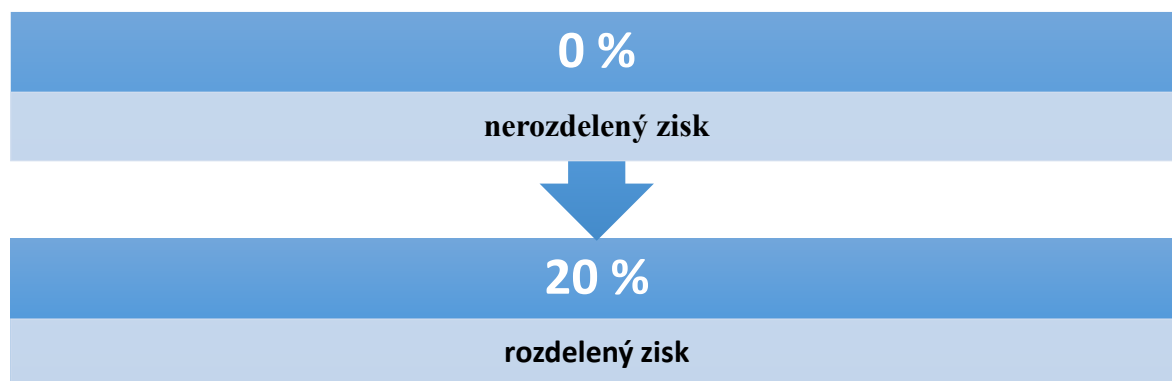
Zdroj: Vlastné spracovanie podľa informácií dostupných na stránke www.startuplatvia.eu.

4.4.2 Zdaňovanie príjmov právnických osôb v Lotyšsku

Systém zdanenia príjmov právnických osôb je podobný ako v Estónsku. Daň z príjmov právnických osôb je upravená podľa lotyšského zákona o dani z príjmov, ktorý je v platnosti od 1.1.2018. Predmetom dane z príjmov právnických osôb v Lotyšsku je podľa tohto zákona **rozdelený zisk** (dividendy, mimoriadne dividendy), ale aj plánovaný rozdelený zisk (rozdiely v transferovom oceňovaní, výhody poskytnuté pre zamestnancov stálych prevádzkarní, výhody pre členov predstavenstva, úvery prepojeným osobám). V tomto prípade sa uplatňuje sadzba dane 20 % na zisk rozdelený ako dividendy alebo na účely priamo nesúvisiace s obchodnou činnosťou. Úrokové výnosy a príjmy z licenčných poplatkov podliehajú 20 % sadzbe dane v prípade, že sa zisk rozdeľuje. V prípade, ak spoločnosť dosiahne zisk a tento zisk následne reinvestuje (zisk ostane v spoločnosti a použije sa ďalej na rozvoj podnikania) sa nezdaňuje. **Nerozdelený zisk** je od dane

z príjmov oslobodený, takže pokiaľ startup svoj zisk reinvestuje, nebude platiť žiadnu daň z príjmov, respektíve **0 %**.⁴¹ Kombinácia 0 % sadzby dane z príjmu právnických osôb na reinvestované zisky spolu s výhodami zákona o startupoch tvorí kľúčový pilier podpory startup spoločností v Lotyšsku. Tento systém je navrhnutý pre pomoc začínajúcim podnikom na podporu ich činnosti a rast spoločnosti.

Schéma 5 Korporátna daň z príjmov v Litve

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Okrem toho krajina ponúka ďalšie daňové stimuly pre spoločnosti registrované v jednej z piatich ekonomických voľných zón. Tieto zóny boli zriadené na podporu podnikateľských aktivít v rámci daného regiónu. Výhody pre spoločnosti v týchto zónach zahŕňajú úľavy na daň z nehnuteľností, daň z príjmu právnických osôb, zrážkovú daň z dividend, poplatky za správu či platby za používanie duševného vlastníctva pre nerezidentov. Hlavné výhody pre spoločnosti pôsobiace vo voľných zónach sú nasledovné:⁴²

- 80 % zľava na daň z nehnuteľností (1,5 %),
- 80 % zľava na daň z príjmu právnických osôb (20 %).

Celková daňová úľava, ktorú si môže spoločnosť uplatniť, závisí od výšky investície, ktorú vykonala v jednotlivej zóne a taktiež podľa veľkosti jednotlivej spoločnosti. Spoločnosti si môžu na daňovú úľavu uplatniť z investičných nákladov maximálne:

- 55 % pre mikro a malé podniky,
- 45 % pre stredné podniky,
- 35 % pre veľké podniky.

⁴¹ PWC TAX SUMMARIES. Latvia Corporate-Taxes on corporate income. [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/latvia/corporate/taxes-on-corporate-income>

⁴² LABS OF LATVIA. Latvian Startup Guide published about Latvian startup environment. [online]. [cit. 2021-12-05]. Dostupné na: <https://labsoflatvia.com/en/news/latvian-startup-guide>

Spoločnosti si taktiež môžu uplatniť daňovú úľavu pri daroch pre lotyšské verejnoprospešné organizácie alebo v ich ekvivalentnom členskom štáte EÚ. Darca môže získať úľavu od celkových darov prostredníctvom jednej metódy z nasledujúcich:

1. Zo základu dane vylúči dar vo výške 5 % zo zisku po zdanení za minulý rok.
2. Zo základu dane vyňatím darov do výšky 2 % z celkovej hrubej mzdy, z ktorej boli vyplatené odvody sociálneho poistenia.
3. Zníži daň z príjmov právnických osôb na dividendy o 75 % z darovanej sumy, maximálne na 20 % z daňovej povinnosti.

Ak si spoločnosti zvolia metódu 1 alebo 2 a neprekročí uvedené limity, dary pre verejnoprospešné organizácie sa považujú za podnikateľské výdavky. Prijatím zákona o dani z príjmov s platnosťou od roku 2018 bola zrušená uznateľnosť nákladov na výskum a vývoj a taktiež odložené daňové pohľadávky a záväzky.

Zdaňovacím obdobím pre právnické osoby je podľa lotyšského zákona o dani z príjmov **kalendárny mesiac** (po splnení určitých kritérií aj štvrtýrok). Spoločnosti majú povinnosť podať daňové priznanie najneskôr do 20. dňa nasledujúceho obdobia štátnej daňovej služby. Ak spoločnosti vznikne daňová povinnosť, je povinná ju uhradiť najneskôr do 23. dňa nasledujúceho zdaňovacieho obdobia.

4.5 Komparácia podpory startupov na Slovensku a v pobaltských štátoch

Na Slovensku v súčasnosti nie sú dostupné ucelené štatistiky, ktoré určujú presný počet startupov tak, ako v Estónsku, Lotyšsku či Litve. Jedným z hlavných dôvodov je široká definícia startupu. Ako sme už spomínali v prvej kapitole, startupy sú v podmienkach Slovenskej republiky zaradené medzi malé a stredné podniky. Z tohto dôvodu sú startupy zahrnuté v celkových štatistikách MSP. Ďalším dôvodom je aj to, že veľa startupových projektov funguje neformálne a nie sú oficiálne zapísané v Obchodnom registri ako podnikateľský subjekt. Taktiež vysoké percento startupov zaniká už v rannej fáze podnikania (približne až 90 %⁴³). Počet startupov na Slovensku sa preto odhaduje nepriamo, a to dedukciou z viacerých dostupných zdrojov – počet projektov podporených SBA, počet projektov zúčastnených na podujatiach či súťažiach pre startupy (napríklad *Startup Awards* či *Máš nápad? Prezenuj svoj startup!*), alebo analýz rýchlo rastúcich projektov. V Konceptii pre podporu startupov v SR z roku 2015 sa odhadovalo celkovo 600 startupov, ktoré zamestnávalo viac ako 3 000 zamestnancov. Z celkového počtu slovenských startupov

⁴³ MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA. Konceptia pre podporu startupov a rozvoj startupového ekosystému v SR. [online]. [cit. 2022-01-20]. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/uploads/files/pTlqvAqi.pdf>

bolo až 85 % z nich len v začiatkovej fáze podnikania. V Európskej startupovej databáze⁴⁴ je v súčasnosti evidovaných 79 startupov, medzi ktoré patrí napríklad Solvedio, Pricemania, Filmzie, FinGo, eyerim či Startit UP. V rámci tejto databázy má Slovensko v porovnaní s inými krajinami EÚ najmenší počet startupov (Slovensko má 85 startupov, Chorvátsko 113 startupov, Rakúsko 352 startupov, Nemecko 2 363 startupov) .

Ak si porovnáme Slovensko a pobaltské republiky, hneď môžeme vidieť niekoľko rozdielov. Všetky pobaltské republiky majú pre startupy vytvorené takzvané „one-stop-shop“, respektíve webstránku, kde sú zhromaždené všetky dôležité informácie o startupoch a ich počte, ponuky dostupných foriem podpory prostredníctvom rôznych programov navrhnutých špeciálne pre startupy vo všetkých fázach rozvoja či už zo strany vlády alebo aj zo strany súkromného sektora. Taktiež tieto krajiny ponúkajú startupové víza na prilákanie nových talentov zo zahraničia. Krajiny sa vyznačujú vysokou podporou startupov najmä zo strany štátu, ktorý ich podporuje jedinečnou daňovou politikou, špeciálnymi daňovými úľavami, špecifickými podmienkami odpisovania či podporou výskumu a vývoja.

Naopak na Slovensku nemáme žiadne jednotné miesto špeciálne pre startupy (je dostupné len Národné podnikateľské centrum, ktoré predstavuje one-stop-shop pre všetkých podnikateľov), špeciálnu definíciu startupov, ucelenú štatistiku o počte startupov a ich zamestnancoch, máme málo programov navrhnutých špeciálne pre startupy a taktiež podpora zo strany štátu, ktorá je veľmi dôležitá, je v porovnaní s pobaltskými republikami stále na nízkej úrovni. Okrem toho legislatívne prostredie hodnotíme skôr negatívne z dôvodu častých zmien predpisov upravujúcich podnikanie, čo vyvoláva u podnikateľských subjektov neistotu a nestabilitu. Taktiež veľmi dôležité je odstránenie bariér a zníženie administratívnej záťaže pri začatí podnikania a vzdelanie v oblasti podnikania.

Ako sme už spomínali, zdaňovanie príjmov právnických osôb patrí medzi kľúčové piliere podpory startupov, a preto by mal najmä štát realizovať rôzne iniciatívy zamerané na ich podporu a vytvorenie priaznivého legislatívneho rámca. V podmienkach SR si zníženú sadzbu dane vo výške 15 % môžu podnikatelia uplatniť po splnení obratovej podmienky od roku 2020. Okrem toho bol v roku 2021 zavedený pojem mikrodaňovník, čo v určitej miere podporí ako startupy, tak aj malé a stredné podniky.

⁴⁴ EU-STARTUPS. Startup Database. [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné na: <https://www.eu-startups.com/directory/>

Diskusia a záver

Startup spoločnosti majú v súčasnej modernej ekonomike významné miesto a správne nastavené podnikateľské prostredie považujeme za základ úspešného startupu. Hlavným cieľom záverečnej práce bolo poskytnúť prehľad o vybraných formách podpory pre startup spoločnosti a ich podpore prostredníctvom daňového systému v Estónsku, Litve a Lotyšsku.

V úvode praktickej časti sme na základe zvolených ukazovateľov porovnali všetky krajiny Európskej únie. Komparáciou daňovej konkurencie-schopnosti a startupových ekosystémov jednotlivých krajín sme poukázali na to, že nielen vo svete, ale aj medzi krajinami Európskej únie nájdeme výrazné rozdiely medzi jednotlivými krajinami. V rámci týchto rebríčkov obsadili prvé priečky pobaltské republiky, ktoré sme v diplomovej práci ďalej analyzovali.

Po analýze Estónskeho startupového ekosystému a zdaňovania právnických osôb sme dospeli k záveru, že Estónsko je právom označované ako startupové alebo startupový raj. Podpora startup spoločností v Estónsku je na vysokej úrovni a podporuje startupy vo všetkých fázach životného cyklu. Až 99 % verejných služieb je dostupných online, čo pozitívne ovplyvňuje založenie či prevádzkovanie podniku, taktiež znižuje administratívne náklady a byrokracia je minimálna. Čo sa týka zdaňovania právnických osôb v Estónsku, predmetom dane z príjmov je len rozdelený zisk, čo predstavuje výrazný motivujúci stimul pre podnikateľov, čo môžeme demonštrovať aj na rastúcich štatistikách zameraných na počet startupov v krajine.

Na základe analýzy startupového ekosystému a zdaňovania právnických osôb v Litve si myslíme, že krajina má taktiež dobre nastavené podnikateľské prostredie. Startupy tu majú oficiálnu právnu definíciu a pre zamestnancov startupov vláda schválila zvýhodnené podmienky na zdanenie opcí. Vláda taktiež podporuje podnikanie startupov rôznymi grantmi, investičnými fondmi či reprezentačnými programami. Čo sa týka zdaňovania príjmov právnických osôb v Litve, podnikatelia si môžu uplatniť veľmi priaznivú sadzbu dane – malé podniky, medzi ktoré patria aj začínajúce startupy, si v prvom roku podnikania môžu uplatniť 0 % sadzbu dane a v ostatných rokoch podnikania 5 % sadzbu dane. Taktiež motivujúci stimul pre podnikateľov predstavujú voľné ekonomické zóny či odpočítateľné položky znižujúce základ dane.

Lotyšsko sa taktiež vyznačuje veľkou podporou startupov zo strany vlády, či už uvítacím balíčkom pre začínajúce podniky, Lotyšským zákonom o startupoch alebo 0 %

sadzbou dane z príjmov právnických osôb na nerozdelený zisk a voľnými ekonomickými zónami. Okrem toho všetky pobaltské republiky majú pre startupy one-stop-shop a taktiež ponúkajú zahraničným občanom pre štart podnikania Startup víza, čo hodnotíme veľmi pozitívne.

Čo sa týka problematiky zdaňovania startupov, každý daňový koncept má svoje výhody a nevýhody. Výhodou zdanenia startupov zo strany štátu je príjem do štátneho rozpočtu. Nevýhodou zdaňovania startupov je to, že startup má nadbytočné výdavky na platenie daní, pričom tieto peniaze by mohol využiť na rozvoj svojho podnikania. Startupy v prvých rokoch dosahujú stratu, prípadne menší zisk. V prípade ak dosiahnu zisk, tento zisk ďalej reinvestujú na svoj ďalší rast.

Koncept 0 % sadzby dane z príjmu právnických osôb na nerozdelený zisk v Estónsku a Lotyšsku predstavuje motivujúci stimul pre startupy na reinvestíciu zisku v krajine, čo prispieva k ekonomickému rastu. Okrem toho majú startupy k dispozícii množstvo programov či už zo strany vlády alebo súkromného sektora. Priaznivou daňovou politikou taktiež krajiny vo veľkom množstve prilákajú nielen zahraničné talenty, ale aj zahraničných investorov. Na základe štatistík startupov v pobaltských republikách vidíme, že vytvorením priaznivého podnikateľského prostredia sa počet startupov v týchto krajinách neustále zvyšuje. V konečnom dôsledku vyspelý startup, ktorý mal priestor na svoj rozvoj bude platiť oveľa vyššie dane, čo štátu prinesie vyšší výnos z dane z príjmov právnických osôb.

Myslíme si, že koncept 0 % sadzby dane z príjmu právnických osôb na nerozdelený zisk spolu s podporou startupov by mal byť vzor pre všetky krajiny Európskej únie, nakoľko by to prispelo nielen ekonomickému rastu krajiny, zvýšeniu konkurencieschopnosti a zamestnanosti, ale aj motivácii podnikateľov rozvíjať sa a rásť.

Porovnaním podpory startupov v pobaltských štátoch či už prostredníctvom priamej podpory, nepriamej podpory či daňovou politikou sme dospeli k záveru, že majú naozaj vynikajúco nastavené podnikateľské prostredie, čo podľa nás tvorí základ úspešného startupu. Myslíme si, že z pobaltských republík by si malo brať príklad nielen Slovensko, ale aj ďalšie krajiny Európskej únie. Na základe našej analýzy na Slovensku stále chýba ucelená štatistika startupov, je tu málo dostupných reprezentačných programov pre startupy v rôznej fáze životného cyklu, nemáme stabilné regulačné a legislatívne prostredie a podnikatelia sú zaťažení vysokou administratívou.

Verejné inštitúcie by sa mali zamerať na podporu inovatívneho podnikania s cieľom zjednodušiť podnikanie, a to napríklad vytvorením stabilnejšieho legislatívneho prostredia, odstránením regulačných a administratívnych bariér či zvýšením kvality podnikateľského

vzdelania. Taktiež za veľmi dôležitú považujeme podporu prostredníctvom daňovej politiky štátu, či už prostredníctvom daňových sadzieb, daňových stimulov a úľav pre podnikateľov alebo investorov. Myslíme si, že priaznivé podnikateľské prostredie pre všetkých podnikateľov vytvára najmä vláda, čo môžeme demonštrovať na príklade Estónska, Litvy či Lotyšska.

Zoznam použitej literatúry

1. OECD. Cross-country evidence on start-up dynamics. [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/economy/growth/Cross-country-evidence-on-start-up-dynamics.pdf>
2. SLOVCA. Vysvetlenie pojmov. [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://lnk.sk/cxp8>
3. FORBES. A Startup Conversation with Steve Blank. [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://lnk.sk/gld2>
4. IAFRIKAN. What is a Startup? [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://www.iafrikan.com/2014/05/22/tech-startup/>
5. SMART COMPANY. When is a startup not a startup, and why can't we agree?. [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://www.smartcompany.com.au/startupsmart/advice/definition-startup/>
6. PODNIKAJTE. Čo je start up? [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/priprava-na-start/co-je-startup>
7. MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA. Konceptcia pre podporu startupov a rozvoj startupového ekosystému v SR. [online]. [cit. 2021-08-03]. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/uploads/files/pTlqvAqi.pdf>
8. FINSTAT. Štatistika vzniku a zániku firiem a živnostníkov. [online]. [cit. 2021-09-09]. Dostupné na: <https://finstat.sk/analyzy/statistika-poctu-vzniknutych-a-zaniknutych-firiem>
9. MONITORING MSP. Správa o stave malého a stredného podnikania v SR. [online]. [cit. 2021-09-09]. Dostupné na: http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/10/Sprava-o-stave-MSPvSR_2019.pdf
10. SLOVAK BUSINESS AGENCY. O nás. [online]. [cit. 2021-09-09]. Dostupné na: <http://www.sbagency.sk/o-nas>
11. NÁRODNÉ PODNIKATEĽSKÉ CENTRUM. Mikropôžičkový program. [online]. [cit. 2021-09-14]. Dostupné na: <https://www.npc.sk/sk/mikropozickovy-program/>
12. SIEA. O SIEA. [online]. [cit. 2021-09-15]. Dostupné na: <https://www.siea.sk/o-siea/>
13. SARIO. Podpora internacionalizácie MSP. [online]. [cit. 2021-09-15]. Dostupné na: <https://www.sario.sk/sk/np>

14. SLOVENSKÁ SPORITELŇA. Program pre začínajúcich podnikateľov. [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné na: <https://lnk.sk/ryce>
15. MONITORING MSP. Efektívnosť podporných programov MSP. [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné na: <https://lnk.sk/izn9>
16. NÁRODNÝ HOLDINGOVÝ FOND. O nás. [online]. [cit. 2021-09-18]. Dostupné na: <https://www.sario.sk/sk/np>
17. UVP TECHNICOM. O nás. [online]. [cit. 2021-09-19]. Dostupné na: <https://www.uvptechnicom.sk/sk/o-nas/>
18. MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SR. Vnútrotrh, obchod a služby. [online]. [cit. 2021-09-08]. Dostupné na: <https://www.economy.gov.sk/eu-a-fondy/vnutorny-trh-obchod-a-sluzby>
19. EURÓPSKY PARLAMENT. Malé a stredné podniky. [online]. [cit. 2021-09-08]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/63/male-a-stredne-podniky>
20. SLOVAK BUSINESS AGENCY. Zákon o MSP. [online]. [cit. 2021-09-08]. Dostupné na: <http://www.sbagency.sk/zakon-o-malych-a-strednych-podnikoch-small-business-act>
21. EUROPEAN COMMISSION. 24 EU Member States commit at Digital Day to take action to support growth of EU Startups. [online]. [cit. 2021-09-14]. Dostupné na: <https://lnk.sk/ic06>
22. EUROPEAN COMMISSION. COSME financial instruments. [online]. [cit. 2021-09-14]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/growth/access-to-finance/cosme-financial-instruments_en
23. EUROPEAN COMMISSION. Horizon 2020. [online]. [cit. 2021-09-14]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/what-horizon-2020>
24. INNONEWS.BLOG. Green Deal. [online]. [cit. 2021-09-14]. Dostupné na: <https://innonews.blog/2021/09/13/z-poslednej-a-najvacsej-vyzve-green-deal-v-programe-horizont-2020-bude-podporených-1800-europkých-organizácii-vratane-6-zo-slovenska/>
25. EUROPEAN COMMISSION. European Structural and Investment Funds. [online]. [cit. 2021-09-10]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/
26. STARTUP EUROPE PARTNERSHIP. About. [online]. [cit. 2021-09-20]. Dostupné na: <https://startupeuropepartnership.eu/>

27. MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. Priebežné plnenie štátneho rozpočtu. [online]. [cit. 2021-09-22]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/statne-vykaznictvo/priebezne-plnenie-statneho-rozpocetu/>
28. SLOV-LEX. Zákon č. 595/2003 Z. z. [online]. [cit. 2021-09-22]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/595/>
29. TAX FOUNDATION. International Tax Competitiveness Index 2021. [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/2021-international-tax-competitiveness-index/>
30. STARTUP GENOME. The Global Startup Ecosystem Report 2021. [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné na: <https://startupgenome.com/report/gser2021>
31. STARTUP ESTONIA. Why Estonia. [online]. [cit. 2021-10-28]. Dostupné na: <https://startupestonia.ee/why-estonia>
32. STARTUP ESTONIA. Startup Ecosystem. [online]. [cit. 2021-10-25]. Dostupné na: <https://startupestonia.ee/startup-ecosystem>
33. ACCACE. Estónska daň. [online]. [cit. 2021-10-30]. Dostupné na: <https://accace.sk/estonska-dan-news-flash/>
34. STARTUP LITHUANIA. Ecosystem. [online]. [cit. 2021-11-10]. Dostupné na: <https://www.startuplithuania.com/ecosystem/>
35. INVEST LITHUANIA. Free Economic Zones. [online]. [cit. 2021-12-06]. Dostupné na: <https://investlithuania.com/free-economic-zones/>
36. PWC TAX SUMMARIES. Lithuania Corporate-Deductions. [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/lithuania/corporate/deductions>
37. STARTUP LATVIA. Welcome pack. [online]. [cit. 2021-11-30]. Dostupné na: <https://startuplatvia.eu/welcome-pack>
38. LIKUMI. Law on Aid for the Activities of Start-up Companies. [online]. [cit. 2021-12-01]. Dostupné na: <https://likumi.lv/ta/en/en/id/287272>
39. PWC TAX SUMMARIES. Latvia Corporate-Taxes on corporate income. [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/latvia/corporate/taxes-on-corporate-income>
40. LABS OF LATVIA. Latvian Startup Guide published about Latvian startup environment. [online]. [cit. 2021-12-05]. Dostupné na: <https://labsoflatvia.com/en/news/latvian-startup-guide>
41. EU-STARTUPS. Startup Database. [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné na: <https://www.eu-startups.com/directory/>